

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

NOU MUSEU
NOU MNAC

2029

Pla de consulta

2024 – 2025 | En procés

ÍNDEX

Pròleg

1.	Introducció.....	5
2.	Metodologia.....	7
3.	Resultats sessions de consulta	10
3.1	Equipaments de Montjuïc	10
3.2	Museus de Barcelona	15
3.3	Plataforma Assembleària d'Artistes de Catalunya (PAAC)	20
3.4	Xarxa de Museus d'Art de Catalunya.....	23
3.5	Entitats de fotografia	28
3.6	Institut Amatller d'Art Hispànic i Fundació Domènech i Montaner	32
3.7	Espais de Memòria	36
3.8	Associació de Professionals de la Gestió Cultural de Catalunya.....	38
3.9	Associació de Professionals de la Museologia de Catalunya	43
3.10	Professionals de la conservació-restauració.....	46
3.11	Xarxa Pública de Centres i Espais d'Arts Visuals de Catalunya	50
3.12	Professionals de la fotografia.....	53
3.13	ACCA: Associació Catalana de Crítica d'Art	58
3.14	Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi	64
3.15	Òmnium Cultural	69
4.	Conclusions de les observacions.....	75
5.	ANNEX.....	79
5.1	Annex I. Consultes realitzades	80

"Telling history through things is what museums are for"

Neil MacGregor, director de la National Gallery
de Londres i del British Museum

L'ampliació del Museu Nacional d'Art de Catalunya (d'ara en endavant "MNAC" o "Museu Nacional" o "Museu") és un projecte de la màxima transcendència per a la cultura catalana, la ciutat de Barcelona i el conjunt del país i l'Estat, alhora que té també un clar abast internacional. Una ampliació que respon a la necessitat d'adaptar-se als desafiaments del segle XXI proposant nous models de museu i de completar la seva missió fundacional reprenent l'esperit del seu primer director i museògraf, Joaquim Folch i Torres: un museu que posi en valor el patrimoni artístic de Catalunya fins a gairebé l'actualitat. És un propòsit irrenunciable que el MNAC, gran contenidor públic de l'art català de totes les èpoques, el pugui posar a disposició de tothom, permanentment, i en les millors condicions possibles.

El Museu Nacional, és el principal tentacle institucional d'un país especialitzat en l'àmbit de les arts, troba la seva millor virtut en el seu caràcter "enciclopèdic", que en la seva accepció natural ens remet a la condensació de tots els coneixements humans. Disposa de l'estructura pròpia dels grans equipaments internacionals: unes col·leccions úniques, singulars, de valor universal i molt extenses; un centre de recerca amb una gran biblioteca i arxiu, i un centre de conservació preventiva i de restauració de primer ordre. Al mateix temps, forma part i de manera molt activa de la comunitat internacional de museus i es troba immers des de fa anys en el procés de canvi i transformació accelerada que viuen els museus d'arreu del món.

L'ampliació és un gran repte i una oportunitat única per a la consolidació definitiva del Museu Nacional com un museu sense límits cronològics ni estilístics, capaç de representar i promoure la totalitat de la creació artística catalana i de reforçar el seu paper dins el panorama museístic internacional. Aquesta transformació no només té un impacte en l'àmbit de les col·leccions, sinó que també obre noves possibilitats en la conservació, la recerca i la mediació educativa i comunitària, així com en la relació amb el país i el món. A més, s'insereix en un context de renovació urbana més ampli, que busca redefinir Montjuïc com un pol cultural de primer nivell i

aprofitar la celebració del centenari de l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929 per impulsar aquest canvi estructural.

Aquests pròxims anys, per tant, amb el suport i la complicitat de les administracions consorciades en la seva governança i un gran nombre d'aliances travades durant els darrers anys, i enmig d'una ingent i alhora apassionant quantitat de reptes —que són alhora oportunitats—, el MNAC es veurà abocat a fer un esforç intens per repensar-se i actualitzar-se, tot coincidint amb aquest salt endavant que suposarà la seva ampliació. En un moment en què la cultura pública a tota Europa sembla amenaçada pel fantasma de l'ultraindividualisme i l'autoritarisme populista, l'ampliació del MNAC per continuar i estendre el seu paper com a espai plural suposa apostar per donar prioritat a les arts i per situar la cultura i les seves institucions en el centre de la reflexió pública.

Pepe Serra

Director

1. INTRODUCCIÓ

El MNAC està treballant de cara a l'ampliació del Museu l'any 2029 en motiu del centenari de l'Exposició Universal de Barcelona de 1929. Aquesta ampliació preveu estendre el Museu al Palau de Victòria Eugènia. Aquesta operació s'emmarca en un procés general de transformació del Parc de Montjuïc i dels espais de la Fira de Barcelona.

Actualment, el Museu està plantejant les bases del que ha anomenat el Nou Museu. Per fer-ho, entre altres accions, ha endegat un Pla de Consulta atès que entén que la importància d'aquest projecte afecta directament el conjunt del sistema cultural del país i molts altres àmbits. La rellevància i l'escala del projecte, que té una dimensió de ciutat, de país i internacional, i afecta directament o és d'interès per a nombroses institucions, col·lectius i persones, requereix un procés formal d'informació i diàleg amb la societat en què el Museu opera per tal de donar a conèixer el projecte i els seus trets principals i sobretot rebre la visió i les expectatives de tots aquests grups d'interès.

El Pla de Consulta es va iniciar el 2024 i, a dia d'avui, el MNAC ja s'ha reunit amb un gruu important dels sectors identificats i espera poder continuar el procés en els propers mesos.

Aquest procés de consulta està íntimament lligat amb la resta d'activitats relacionades amb el Nou Museu que s'estan realitzant, i té com a objectiu enriquir-les i legitimar-les.

Aquest document recull, a tall de resum, algunes de les aportacions fetes per cadascun dels grups fins al moment.

2.

METODOLOGIA

El desenvolupament de les sessions s'ha estructurat en dos grans blocs. En primer lloc, Pepe Serra, o la persona responsable designada pel director, ha fet una breu introducció presentant el projecte del Nou Museu, estructurat en sis eixos:

1. Context i oportunitat del Nou Museu

2. Premisses del projecte

3. Eixos del projecte

4. Conceptes clau

- a. Ampliació Nou Museu
- b. De muntanya a Parc Urbà
- c. Interdependència

5. Tendències cultura i societat

6. Tendències museus

El segon bloc consistia en una conversa oberta que, un cop acabada la intervenció del director del Museu o persona encarregada, donava pas la dinàmica pròpiament dita. Aquesta planteja dues preguntes obertes:

A) Què esperes i què demanes que tingui o faci aquest nou espai del MNAC?

a) Què esperes que faci en relació amb l'entitat que representes?

b) Què esperes que faci en relació amb la ciutat i el país i en relació amb les persones que el visiten?

B) Davant el repte de construir aquest nou espai, quines oportunitats no podem deixar escapar? Quins entrebancs ens podem trobar i quines situacions hem d'evitar?

A la majoria de sessions s'ha actuat de la següent manera: després d'un lapse de 10 minuts on cada membre ha tingut temps per plantejar un esquema que doni resposta a les preguntes, s'ha iniciat una ronda d'intervencions en què cada persona ha tingut 5 minuts per poder explicar el seu plantejament, assegurant d'aquesta manera que les intervencions es facin de forma democràtica. Un cop acabada la ronda, s'han deixat 15 minuts de debat obert.

Un cop finalitzades les sessions, l'empresa assignada per recollir tota la documentació ha procedit a fer la relatoria que condensa i relaciona les aportacions fetes per part de cadascun dels grups.

3.

RESULTATS SESSIONS DE CONSULTA

A continuació es presenten els resultats de les sessions del Pla de Consulta del Nou Museu. Els resultats obtinguts es condensen i relacionen en funció de les aportacions fetes en cada grup. La relatoria que se'n genera es planteja per temàtiques i/o àmbits d'acord amb les aportacions fetes, quedant aquestes resumides en diferents nuclis de contingut.

En aquesta relatoria no s'especifica ni relaciona les intervencions amb les persones que les han fet.

3.1 EQUIPAMENTS DE MONTJUÏC (5 D'ABRIL DE 2024)

3.1.1 Assistents

EQUIPAMENT	ASSISTENTS	CÀRREC
Museu d'Arqueologia de Catalunya	Joan Muñoz	Cap de comunicació i educació
Museu Olímpic	Francesc Terrón i Cusí Vàngelis Villar	Director Responsable d'activitats
Mercat de les Flors	Àngels Margarit Valèrie Bonnotte Judit Bombardó	Directora Àrea de Públics Responsable d'acció cultural i educació
Teatre Lliure	Valeri Viladrich	Gerent

Poble Espanyol	Antoni Vidal	Director
Castell de Montjuïc	Ángel Díaz	Director

3.1.2 Resultats

— BARRI CULTURAL, PERÒ TAMBÉ UN POL ESPORTIU I ESPAI NATURAL. Cultura, oci, esport i natura

La possibilitat de repensar i intervenir arquitectònicament a la zona es considera una gran oportunitat en dos sentits: d'entrada, per construir programes de ciutat i, en conseqüència, fer de la Muntanya de Montjuïc un gran reclam per acostar la ciutadania al barri, una situació que, d'altra banda, fa molt temps que es vol.

Per fer-ho, però, cal trencar amb la connotació negativa que encara acompanya la Muntanya. És el moment que Montjuïc deixi de ser un gran desconegut per a la ciutadania. Cal potenciar que les persones coneguin els equipaments de referència nacional i de ciutat que es troben aïllats i amb un urbanisme d'esquena a la ciutat (reflex de la forma de relacionar-se que han tingut fins al moment). La modificació del Parc de Montjuïc ha de significar un revulsiu per a l'espai.

Aquest ha de ser un projecte de ciutat. Cal pensar en gran (fins i tot s'ha arribat a establir paral·lelismes amb el Central Park de Nova York). De fet, Montjuïc és un gran potenciador de la visió de Barcelona, no només a nivell cultural, sinó a altres nivells: esportiu, natural i d'oci/lleure. En aquest sentit, aquest és l'espai d'Europa on hi ha més concentració de cultura, concerts i altres esdeveniments esportius i de lleure. Cal aprofitar aquesta poliedritat de la Muntanya i afavorir la circulació de persones. N'és un exemple la necessitat de crear sinergies amb les vuit instal·lacions esportives que hi ha a la Muntanya i que atrauen constantment persones. La diversitat és el que farà forta la Muntanya.

Tanmateix, es considera que caldria comptar amb un element que centri i expliqui què és el Parc i què s'hi ofereix i que distribueixi els visitants. Cal trobar una porta d'entrada a la Muntanya, un punt vertebrador. En aquest sentit, es parla de crear a l'entrada un centre d'interpretació.

No podem oblidar la necessitat de preservar l'autoestima de les institucions catalanes, un aspecte en què el relat és essencial. La Muntanya de Montjuïc s'entreu com un espai amb un potencial excepcional per convertir-se en un punt de referència a Europa. Aquesta visió integral inclou una gran oferta: oci, art, cultura, esport i natura.

— INTERDEPENDÈNCIA

Si la diversitat pot fer forta la Muntanya, això s'aconseguirà mitjançant la interdependència. Aquesta es planteja com una gran oportunitat per actuar des de les institucions del barri, aprofitant l'empenta que tenen les entitats, ja que existeix una voluntat clara de treballar de forma conjunta.

Aquesta connexió de les institucions s'ha de treballar tant a nivell d'espai com física ("som veïns llunyans"), però també creant programes creuats de forma sistemàtica i estructural que fomentin aquests programes de ciutat que s'han exposat al punt anterior. Els projectes, doncs, cal que es pensin en comú com a forma habitual de treballar i no com a excepció; i és necessari que els equipaments complementin la resta facilitant la relació entre ells. No pot passar pel cap de ningú fer una cosa sense comptar amb la resta. N'és un exemple el Museu de les Arts Escèniques de l'Institut del Teatre i el MNAC, en tant que poden esdevenir aliats per parlar de les arts en viu i posar-les en relació amb les arts plàstiques.

Per fer-ho, cal que les relacions entre institucions, especialment de titularitat pública, siguin estables. És fonamental que aquestes es teixeixin també entre la part tècnica, no només a nivell directiu, per tal que arrelin i perdurin en el temps. Els tècnics són la part més estable de les plantilles. Aquesta mesura, però, es planteja fins i tot més enllà: cal que la relació estable i construïda entre entitats superi les persones.

Aquesta col·laboració entre entitats esdevé fonamental, també, per poder fer front a riscos i entrebancs, especialment de caràcter polític. És el cas del Teatre Lliure atès que es troba en risc de perdre la concessió de l'espai el 2026 (any que coincideix amb el seu 50è aniversari). Actualment, l'Ajuntament no ha mostrat interès a intervenir.

Es considera que fins ara no hi ha hagut un programa conjunt de les entitats per diverses causes, una de les més significatives de les quals rau en les diferents titularitats de les institucions de Montjuïc (municipals i governamentals, principalment). Cal desenvolupar aquest programa global que marqui fites conjunes. En aquest sentit, es marca el 2026 com un any en què es podria portar a terme una acció conjunta aprofitant el Congrés Internacional d'Arquitectura que se celebra a la ciutat i la recerca que està fent el MNAC sobre el 1929. Aquest és un bon moment per singularitzar els edificis de les entitats i explicar-los de manera conjunta.

Finalment, es proposa en un futur l'Institut Geològic i Cartogràfic a les taules de conversa atès que és una institució que es troba a la Muntanya i hi té un gran impacte. Pel que fa a l'aliança estratègica, aquesta institució es

converteix en un espai singular que té protecció a nivell estatal, la qual cosa aporta característiques estratègiques en cas de conflicte.

— BENESTAR I ESPAI ACCESSIBLE

La concentració que hi ha de benestar, amb relació als ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible) a la Muntanya de Montjuïc, és única. Cal saber transmetre-la a la ciutadania. Cal fer de Montjuïc un espai habitable i agradable establint i fomentant la connexió de Montjuïc a través de transport públic.

A més, cal tenir en compte que aquesta nova etapa del Parc potenciarà una nova àrea de centralitat que requereix de nous serveis (restauració, transport, etc.).

D'altra banda, es demana recuperar el projecte “Viu Montjuïc”.

— UNA REMODELACIÓ INTEGRAL DE LA MUNTANYA

El MNAC és la porta d'entrada a la resta de museus i institucions. Cal aprofitar aquesta casuística, però també cal evitar que aquesta reordenació de l'espai de Montjuïc es focalitzi en grans projectes (MNAC i Fira). És necessari sigui integral i que no es perdi l'oportunitat de connectar. La remodelació de la Fira i el MNAC no pot convertir-se en un projecte aïllat. A banda d'aquesta, cal pensar en altres zones d'accés.

— MODEL DE GESTIÓ DE LA MUNTANYA

Es proposa també un nou model de gestió de la Muntanya, un punt clau que es detecta com una oportunitat per treballar conjuntament entre els equipaments de Montjuïc.

Abans de començar a treballar, però, és necessari determinar si aquest projecte s'està pensant en clau de barri, de ciutat, de país o del món. És essencial tenir clar que aquest punt és la base que marcarà la direcció de totes les decisions que es prenguin a partir d'ara. En aquest sentit, i durant aquesta reunió, s'ha plantejat com un projecte de país.

Un cop clar aquest punt, es fa necessari desenvolupar un pla estratègic global del Parc on es plantegi, d'entrada, com es connecten els equipaments i a través del qual es detectin les necessitats que sorgeixen d'aquestes connexions. D'altra banda, és fonamental que aquest pla estratègic plantegi també com s'estructuren aquestes institucions.

En aquest sentit, es creu necessari desenvolupar un seguit d'infraestructures comunes. Es proposa que Montjuïc sigui un districte gestionat de forma semblant a una empresa: cal treballar de forma associada, amb un lideratge clar i on hi hagi tres comissions (d'acord amb l'estil d'oferta que traspua de la Muntanya abans esmentat: cultura, natura, esport, oci/lleure). El lideratge d'aquesta nova forma de govern cal que el prengui el MNAC en tant que l'ens més representatiu i de més pes de la gestió pública de la Muntanya i que compta amb plena confiança per part de la resta d'equipaments. Un cop organitzats, s'ha de generar una taula que sigui la interlocutora amb els polítics.

D'aquesta manera, a Montjuïc hi quedarien tres metaòrgans de gestió: Ajuntament, Fira de Barcelona i Equipaments, liderats pel MNAC. En aquest punt sorgeix un doble repte: en primer lloc, com s'afronta el procés de gestió des d'una visió compartida de caire publicoprivada? I, com es pot fer front a la visió negativa que generen els finançadors privats/lobbies econòmics per tal que no afecti els interessos de caràcter cultural?

Finalment, es demana obrir més debats com aquest per continuar parlant de com ha de ser aquest nou Parc.

— **CONNECTANT ESPAIS I IDEES. Construint programació comuna**

Una oportunitat clau resideix en la construcció de programes de ciutat que promoguin la interactivitat i la col·laboració entre els diferents actors culturals. Aquesta col·laboració sistemàtica i estructurada potencia una visió conjunta en comptes d'actuacions individuals. Se subratlla la importància de convertir aquest enfocament en la norma, no en l'excepció.

— **NOVA MUSEOLOGIA CATALANA**

Aquest últim punt s'avança a la reunió que es farà amb Museus de Barcelona i la Xarxa; tanmateix, és una conversa que s'ha encetat i que és prou rellevant com per recollir-la també en aquest document.

Per part d'algunes institucions museístiques es demana que el Nou Museu ajudi a resituar la museologia catalana. Aquesta ha de marcar una nova manera de fer, una nova línia de treball moderna. És per aquest motiu que, amb la renovació, el MNAC ha de convertir-se en un museu referent i ha de treballar en el revisionisme del relat dels museus.

Per finalitzar amb el resum de la sessió, i a tall de conclusió general, s'obre un gran repte en aquesta nova etapa del MNAC: com fer estables les relacions entre les institucions del Parc, a nivell de governança i com a entitats? Partint d'aquest gran repte, s'obren cinc subreptes:

- Com es fa de la Muntanya un espai únic?
- Com cal pensar les noves estructures i serveis?
- Com s'ha d'actuar en contrapès a la Fira de Barcelona?
- Se cedeix al MNAC el lideratge de tot aquest projecte?
- Com es pot articular aquest procés des d'una visió compartida i el binomi públic/privat?

En aquesta relatoria, es reflecteixen les principals discussions i propostes sorgides de la trobada entre els actors culturals de la Muntanya de Montjuïc, destacant el compromís amb la col·laboració, la governança eficaç i la visió compartida com a elements clau per al futur desenvolupament d'aquest espai cultural, d'oci, d'esport i de natura icònic.

3.2 MUSEUS DE BARCELONA (12 D’ABRIL DE 2024)

3.2.1 Assistents

EQUIPAMENT	ASSISTENTS	CÀRREC
Museu Picasso	Elena Llorens	Equip de conservació
Museu d'Història de Catalunya	Jordi Principal	Director
Museu d'Història de Barcelona	Mònica Blasco	Cap de programes
Fundació Suñol	Jaume Brunet Xavier de Luca	Gerent Col·lecció i projectes
Fundació Vila-Casas	Bernat Puigdollers Mar Cuenca	Director d'art Activitats i protocol
Museu Frederic Marès	Salvador Garcia Neus Peregrina	Director Cap de programes

3.2.2 Resultats

— UN PROJECTE DE PAÍS

D'entrada, tots els membres coincideixen a dir que, en relació amb el moment actual, la remodelació del MNAC significa una gran oportunitat de país. Aquest nou projecte ha d'explicar i posar al centre l'art i la història catalana (partint de les arrels) i projectar-la cap al futur; és a dir, unint passat i futur. D'altra banda, aquesta projecció ha de significar també la internacionalització de Catalunya.

Tanmateix, aquest moment de canvi cal que s'entengui també per part de les institucions polítiques. És fonamental que els possibles entrebancs polítics (volatilitat dels governs, canvis constants i necessitat d'afrontar les diferents formes de governar) no afectin de forma directa aquesta voluntat de projectar Catalunya a nivell internacional. Per tant, cal polir l'articulació de la governança. D'aquí sorgeix la necessitat de no perdre la complicitat de cap de les administracions al llarg del procés.

— POSICIONAMENT INTERNACIONAL DE L'ART CATALÀ, PERÒ TAMBÉ DE CATALUNYA

Estretament relacionat amb el punt anterior, i amb la voluntat de projectar el MNAC, és fonamental comunicar l'art de país i posicionar-lo internacionalment: "L'art català haurà de viatjar". En aquest sentit, és fonamental tenir en compte el teixit de col·leccionistes privats. La majoria d'ells no tenen institució com a tal; tanmateix, són representatius atès que també conserven l'art del país.

Si bé a través del MNAC l'art català ha de viatjar fora, el Museu ha de ser, també, receptor d'art internacional. Actualment, existeix una mancança com a país i ciutat en aquest sentit. Cal que el MNAC aculli exposicions de caràcter internacional i que sigui un catalitzador de l'art i les tendències globals.

Unint aquests punts, i amb el MNAC assumint el paper de lideratge, es podrà aconseguir que Catalunya es posi a nivell artístic a escala internacional.

No obstant això, tenint en compte el poder del MNAC a nivell cultural, cal que s'insisteixi en la internacionalització de l'art català, però també tot el que significa Catalunya. Arribats a aquest punt, el gran repte a afrontar és el paper de lideratge que ha de prendre el MNAC en aquest aspecte. El MNAC ha de ser ambaixador de Catalunya arreu del món; ha de ser internacionalitzador, però també ha d'exercir un paper de servei del país.

— UN PLA MUSEOLÒGIC INTEGRAL I DE REFERÈNCIA. Transformació i desenvolupament del MNAC

Amb relació al desenvolupament d'aquest nou plantejament del MNAC, es considera que s'obre una gran oportunitat per recuperar els plans museològics. Es requereix que el pla museològic del MNAC sigui un pla integral que tingui en compte la implicació d'aquesta remodelació tant a nivell d'espais com a nivell intern. Cal que aquest pla sigui no només arquitectònic, sinó permeable a tots els aspectes del Museu i defineixi què comporta aquest canvi també a nivell intern. Cal que aportï canvis substancials i que esdevingui un accelerador i model per a altres museus.

D'altra banda, el pla museològic que es plantegi per a aquest Nou Museu ha de ser un referent en tendències museològiques per tal que sigui un model per a la resta de museus. El MNAC tindrà els mitjans per tirar endavant aquest nou projecte, mentre que la resta de museus de la ciutat i del país ho faran de forma més discreta i segons les seves possibilitats. Cal que el MNAC doni un impuls molt gran a aquestes noves tendències museològiques i que la resta d'institucions museístiques "parasitin" l'esforç fet pel MNAC. En aquest aspecte, és fonamental també que es treballi de forma conjunta.

Com bé s'ha comentat, i fent referència de nou a aquest pla integral, cal que el MNAC sigui un model també a nivell de praxis. Es comenta que aquest Nou Museu ha de potenciar la recerca. Cal generar i fer recerca al mateix Museu, però aixoplugar també la recerca d'altres institucions. D'altra banda, el MNAC ha d'esdevenir un referent també en el model de préstec d'obres.

Finalment, amb aquesta transformació cal anar amb compte sobre com s'estructurarà el Nou Museu. A la part de dalt no pot quedar allò ancorat al passat i a baix la contemporaneïtat. Cal que hi hagi diàleg i fluctuació. A dalt han de continuar passant coses.

— RELACIÓ AMB EL PÚBLIC I ALTRES AGENTS

La relació amb el públic i altres agents ha estat també un tema altament comentat durant la sessió, focalitzant especialment en la concepció i significació del MNAC com a paradigma de museu social. En aquest sentit, es considera que cal naturalitzar el Museu per a tot el públic. Aquest no ha de ser un espai exclusiu per a uns quants, sinó que el públic se l'ha de fer seu. Cal llançar el missatge que la institució museu no és elitista, sinó que és per a tots aquells i aquelles que es vulguin apropar a l'art i al gaudi estètic. En aquest punt, és interessant el concepte de "museu sense límits" en tant que es considera clau per poder abordar la realitat social. S'han de

fer les reserves visitables i, alhora, el museu ha de ser capaç d'adaptar-se als turistes i al públic català.

De nou, i fent referència a un punt sorgit a l'anterior apartat, aquesta transformació del Museu ha de passar també pels equips. Un museu social requereix que la diversitat, l'accessibilitat i l'horitzontalitat no es tinguin en compte només a les sales, sinó també a nivell intern; és a dir, als seus equips. El Museu ha de ser social en tots els sentits.

D'altra banda, cal vigilar molt amb la intervenció arquitectònica que es farà al MNAC. Aquesta serà fonamental. En aquest punt, caldrà resoldre molt bé la forma de comunicar els dos espais per tal que la gent s'hi identifiqui.

— DISCURS EXPOSITIU

En aquest replantejament, és necessari tenir en compte, a banda del pla museològic, el discurs expositiu emprat. És clau la forma d'explicar l'art del país. Cal que el discurs sigui adaptable i ha d'incloure diferents nivells de lectura.

En aquest procés de definició del discurs expositiu han d'intervenir-hi altres museus amb els quals es generin diàlegs. Un exemple podria ser el Museu d'Arqueologia de Catalunya. Tanmateix, no se'l pot tractar com una preqüela de la història de Catalunya.

Finalment, i atès que existeix un buit en relació amb l'art modern i les segones avantguardes, es confia que el MNAC pugui posar fil a l'agulla i resoldre-ho. En aquest sentit, cal que el MNAC plantegi la manera de relacionar-se i exposar les segones avantguardes per fer aflorar aquesta línia que actualment està pendent d'abordar a nivell català. D'aquesta manera, es planteja un model a seguir que posi en relació el MACBA i el MNAC com ho fan el Museo del Prado i el Museo de Arte Reina Sofía per tal de no entrar en disputes. A l'hora de plantejar aquesta línia, s'ha de tenir en compte també l'art fet per dones.

— UN MUSEU QUE CONNECTA

Tot el que s'acaba de comentar implica generar connexions amb altres institucions i agents de la ciutat, del país i internacionals. En aquest sentit, es parla de la necessitat i de com de mantenir les relacions i col·laboracions amb col·lectius d'artistes des del MNAC. Aquests fan aportacions fonamentals a la construcció de la cultura catalana actual, cada cop més diversa i que té la necessitat d'afrontar nous reptes. En aquest punt, les entitats que treballen freqüentment amb l'art (Fundació Suñol o Vila-Casas) podrien acompanyar el MNAC en aquesta tasca.

D'una banda, una qüestió abordada també al llarg de la sessió és la forma de vincular les entitats culturals i administratives de caràcter públic amb les de caràcter privat per tal de poder aconseguir el posicionament internacional que s'ha esmentat de forma repetida al llarg de la sessió. En aquest sentit, cal mantenir una visió àmplia tant a nivell de país com a nivell internacional. La vinculació d'allò públic amb allò privat ha de passar, per exemple, per connectar les fundacions privades i públiques amb fons propi per tal que s'encabeixin dins el Museu Nacional del país. Sumant esforços es guanya més notorietat a nivell internacional.

De l'altra banda, tenint com a horitzó de fons la necessitat de generar connexions amb entitats externes al Museu per tal de poder fer-se forts, és essencial que es passi del nivell col·laboratiu al nivell integratiu. Cal trencar les fronteres entre entitats (universitat, museu, etc.). Es posa com exemple implementar una nova línia d'integració entre museus i universitat en què un dels seus fonaments és potenciar la recerca. El Museu ha d'aixoplugar la recerca d'altres institucions a banda de la seva, esdevenint un ens representatiu en aquest sentit.

Finalment, es considera que la commemoració del 1929 pot ser una gran oportunitat per a la ciutat. Cal tenir una visió global per unir esforços i crear sinergies que accentuïn la vocació de servei del MNAC amb el territori i amb la resta de museus (no només temàtics), sinó també compartint espai narratiu i històric.

Finalment, i com a conclusió de la sessió, es considera clau buscar la legitimitat de tot aquest canvi en el relat del 1934. Un dels punts més repetits i clau d'aquesta sessió ha estat la contraposició entre el pensament micro i macro: el MNAC ha de fer un servei de país i ha de projectar a ell i a tota la infraestructura museística i artística a nivell internacional.

En aquest punt es genera una oportunitat o repte: com es pot articular una governança per tal que el lideratge i el servei que ha d'oferir el MNAC siguin efectius?

3.3. Plataforma Assembleària d'Artistes de Catalunya (PAAC)

(12 d'abril de 2024)

3.3.1 Assistents

ASSISTENTS	CÀRREC
Anna Fando	Artista vinculada a la PAAC i EMPELT
Mar Arza	Artista vinculada a la PAAC i EMPELT
Helena Muñoz	Artista vinculada a la PAAC i EMPELT
Marcos Noris	Artista vinculada a la PAAC i EMPELT
Joan Vila	Junta de la PAAC
Natalia Carminati	Junta de la PAAC (ha de marxar a les 13:30h)
Elvira Pujol	Artista vinculada a la PAAC
Júlia Cohelo	Artista vinculada a la PAAC i EMPELT

3.3.2 Resultats

— FLEXIBLE PER GARANTIR L'ACCESSIBILITAT

D'entrada, es fa palès que existeix una oportunitat que cal aprofitar per articular un espai amb “flexibilitat institucional”. El propòsit final d'aquest espai ha de ser el de poder garantir l'accessibilitat.

Així doncs, es posa sobre la taula la necessitat de garantir l'accessibilitat al MNAC, ja que es considera que aquest espai —Montjuïc i l'Edifici— ha estat històricament "hostil". Aquesta accessibilitat s'ha d'assolir a través d'un enfocament concret: incloent-t'hi per exemple la polivalència en els projectes, la mateixa flexibilitat institucional i la creació d'espais informals i autogestionats. En aquest marc, cal una contextualització i una mirada al passat. Aquesta mirada cap al passat pot ser un punt per entendre millor els reptes i les oportunitats del present.

— PERMANÈNCIA, SOSTENIBILITAT I MEDIACIÓ

Una altra qüestió que s'ha posat en relleu ha estat la necessitat que els espais de creació dins l'estructura del MNAC siguin permanents i sostenibles en el temps, no puntuals. Es posa de manifest la importància d'incorporar noves metodologies de gestió i organització. Es considera que aquestes han d'estar centrades en la mediació i en el procés artístic sencer. D'altra banda, han de tenir la capacitat de poder instaurar relacions (artistes-MNAC) fluides i que acabin per generar vincles.

A més, se subratlla la necessitat de promoure i d'impulsar noves línies de producció i creació artística per fomentar la diversitat i la inclusió.

— REPENSAR LA INSTITUCIÓ I GOVERNANÇA

S'ha obert el debat, també, sobre la necessitat de repensar les institucions i la seva governança. Es qüestiona el paper tradicional dels i les artistes en el Museu i es proposa la seva incorporació en la plantilla de les institucions, en el patronat, etc. ("Som conillets d'índies").

Per altra banda, es considera que cal abordar la mateixa gestió d'espais permanents/temporals (sales incertades o espais diferenciats dins la mateixa exposició permanent). En aquest sentit, es creu que cal una reflexió i imaginar de manera ambiciosa les intervencions en el Museu. D'aquest punt sorgeix una pregunta: tenint això en ment, com s'estan pensant els espais del Nou Museu?

— IMAGINACIÓ I INTERVENCIONS AMBICIOSES

Els i les participants suggereixen també la importància d'imaginar intervencions en el Museu de manera ambiciosa i innovadora. En aquest sentit, es destaca la necessitat de considerar la permeabilitat i la integració de l'espai públic, així com la importància de superar la idea de públics i centres per promoure la interacció i la integració.

Se subratlla la importància de la presència dels espais culturals als barris propers i en relació amb la comunitat. Es considera que cal aprofitar que el MNAC és un museu de gran envergadura (gegantí) que, si bé el seu procés pot ser més lent del desitjat, pot anar més lluny i amb pas ferm. En aquest sentit, es parla de mirada de país (s'ha de demostrar). El MNAC és un museu nacional, per tant, no hi ha centres ni perifèries. Cal preguntar-se, doncs, com el país mira el MNAC.

— REPENSAR L'ESPAI DE PRÀCTICA ARTÍSTICA

Per altra banda, es proposa la creació d'un espai de pràctica artística col·lectivitzat i es destaca la importància de potenciar l'àrea d'educació. Es qüestiona el paper de la governança i se suggereixen noves formes d'ampliar-la i enriquir-la, incloent-hi la creació d'espais de coneixement i la promoció de nous formats de col·laboració. Finalment, es destaca la importància de fomentar el diàleg obert i la col·laboració fluida entre els diferents actors del sector cultural.

— A NIVELL D'INSTITUCIÓ (PAAC)

Sota el prisma i la mirada de la Plataforma, es posen sobre la taula diversos aspectes a abordar per part del Nou Museu. En aquest sentit, s'identifiquen fins a tres línies possibles: la primera recau en la necessitat de fomentar espais de trobada i treball “com aquest” o com la iniciativa EMPELT.

En segon lloc, es presenta una línia que aborda la necessitat d'establir un intercanvi fluid-obert (en tant que espai de coneixement) com a base d'articulació i oportunitats entre l'entitat i el Museu. En el marc d'aquesta segona línia, cal pensar en nous formats de col·laboració.

Finalment, i davant el repte de gestionar donacions, compra, cessions... dels llegats artístics (de famílies, dels i les artistes...), la tercera proposta tracta la forma com el Museu rep les obres (llegats artístics). Cal plantejar-se com es pot fer, i anticipar-se a un repte complex i polièdric. En aquest punt, s'obre una possible línia de col·laboració entre la PAAC i el MNAC.

Finalment, cal destacar algunes aportacions al voltant de possibles factors i/o aspectes a tenir presents:

- Les ampliacions estructurals. Aquest Nou Museu ha de contemplar també l'ampliació de persones i de continguts.
- Cal reflexionar sobre com pensem l'espai: cada unitat té la seva frontera (CaixaForum, MAC, etc.), però la gent transita. Per aquest motiu, no s'ha de buscar ocupar l'espai públic, sinó que cal integrar-lo buscant enllaços (ets dins o fora del Museu).
- Abans d'iniciar la intervenció, cal decidir la relació que es tindrà amb el turisme de la ciutat.
- Cal establir una lluita per buscar la manera d'anar més enllà dels indicadors i de les estadístiques.

3.4. Xarxa de Museus d'Art de Catalunya (26 d'abril de 2024)

3.4.1 Assistents

EQUIPAMENT	ASSISTENTS	CÀRREC
Morera. Museu d'Art Modern i Contemporani de Lleida	Jesús Navarro Guitart	Director
Museu d'Art de Girona	Carme Clusellas	Directora
Museu Víctor Balaguer	Mireia Rosich	Directora
Museu Diocesà i Comarcal de Solsona	Carles Freixes	Director
Museu de l'Empordà	Eduard Bech	Director
Museu de Manresa	Francesc Vilà Noguera	Director
Museu d'Art de Sabadell	Engràcia Torrella	Directora
Museu Abelló	Pepa Ventura Altayó	Directora
Museu d'Art de Cerdanyola	Txema Romero Martínez	Director
Fundació Palau	Anna Maluquer	Directora
Museu d'Art Medieval de Vic	Carme Comas	Responsable de comunicació, públics i estratègia digital
Museu de Granollers	Glòria Fusté Pérez	Directora
Museus de Sitges	Mercè Munné Ignasi Domènech	Directora-gerent (e.f.) Cap de col·leccions

Museu de Lleida	Clara Arbués	Directora
Museu Diocesà i Comercial de Solsona	Carles Freixes	Director
Museu d'Art Modern de Tarragona	Manel Margalef Arce	Director

3.4.2 Resultats

— LIDERATGE I POSICIONAMENT DEL MNAC, UN MUSEU DE PAÍS

Una idea que ha sorgit en repetides ocasions al llarg de la sessió és la necessitat que el MNAC sigui líder a l'hora de crear un museu de país. El MNAC és el Museu Nacional d'Art de Catalunya. En aquest sentit, cal treballar sobretot la paraula “nacional” atès que està carregada de contingut en relació amb el que representa com a país.

En primer lloc, i en relació amb el que s'acaba d'esmentar, el MNAC ha de posicionar l'art del país a nivell internacional i des d'una visió universal. El Museu, doncs, té un gran repte: omplir de continguts els metres quadrats que tindrà disponibles per tal que esdevingui l'aparador de l'art català. En aquest aparador, però, no hi podem oblidar la visió local. Cal tenir en compte que la historiografia local acaba sent nacional. Per tant, cal incorporar-la. En resum, el MNAC ha de consolidar la nostra història i el nostre futur.

En aquest sentit, el Nou Museu hauria de fer que Barcelona s'associés amb el MNAC com ho fa fet amb Gaudí. Per tant, cal anar més enllà i no quedar-se en la renovació del Museu. Aquesta renovació cal comunicar-la bé, cal trobar la manera d'explicar-la i posicionar el Museu dins la ciutat i dins l'àmbit turístic. L'objectiu és aconseguir que la capital d'un territori sigui coneguda pel seu patrimoni i el seu museu. Aquest serà un model a replicar per a la resta del territori.

Finalment, i amb la voluntat que el MNAC esdevingui un referent a nivell internacional, cal que exporti, però que també rebi exposicions. Cal obrir les portes a la resta del món.

Per tant, el MNAC ha d'actuar com a connector internacional.

— EL MNAC, UN REFERENT PELS ALTRES MUSEUS

El Nou Museu ha de ser un museu model per a la resta de museus i ha de ser senyal de professionalitat. El MNAC ha de ser referent no només a nivell tècnic, sinó en tots els registres. Ha de servir d'exemple en el model de gestió, en recerca, en restauració, en públics, en mediació, en xarxes... En definitiva, ha de ser un gran motor per als museus de la Xarxa i un estímul. El MNAC ha de ser el millor en tot. Després, el model liderat pel MNAC es podrà replicar a la resta de museus d'acord amb diferents nivells. Un cop plantejat aquest marc, a la sessió es puntualitza que caldrà que el MNAC es plantegi com aixopluga la resta de museus en aquest Nou Museu.

En aquest sentit, es considera que el MNAC ha de liderar les noves tendències i obrir el camí als museus de la Xarxa en tot el que pugui: definint la manera com es mostren les sales de reserva en tant que aquestes aglutinen tot el patrimoni que no està incorporat en un relat concret, ajudant perquè la resta de museus es facin entendre establint la necessitat de revisió i reflexió sobre els relats, construint el projecte nacional català que s'ha esmentat al primer bloc atès que aquest problema també irradia a la resta de museus, etc.

— CAL FER FRONT A LA VOLATILITAT POLÍTICA

Un dels aspectes més repetits al llarg de la sessió ha estat que els canvis constants de govern provoquen que trontollin els projectes i que generin precarietat dins el sector. En aquest sentit, s'ha reflexionat sobre una possible estratègia compartida entre els museus de la Xarxa.

Per fer-ho, es proposa generar un consens en la manera de treballar i de relacionar-se amb la política des de la Xarxa. Aquesta ha de ser capaç de fer front al canvi de legislatures exigint un consens signat en què es constati que un projecte, un cop signat i en què s'hagi gastat un mínim del pressupost, s'estigui obligat a mantenir-lo malgrat que es produeixi algun canvi polític. No es pot perdre cap cèntim, mani qui mani. La Xarxa de Museus d'Art de Catalunya s'ha de conjurar!

Fins i tot, es comenta que legislar aquesta conjura ha de significar la culminació i el senyal que la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya s'ha reforçat. De fet, es posa sobre la taula que tenir una llei pròpia de patrimoni és fonamental davant aquesta inestabilitat política.

Ara per ara, es proposa fer un protocol d'actuació per tal que els projectes pervisquin més enllà dels canvis polítics.

Com a conclusió final sobre aquest aspecte i mantenint aquesta com a base fonamental que farà que els museus de la Xarxa facin front a la inestabilitat

política, es considera essencial que el projecte del MNAC sigui de país. No pot dependre dels canvis polítics, malgrat que és sabut que aquests polítics no tenen el coneixement cultural.

— EL MNAC I LA XARXA, UNA ESTRUCTURA REFORÇADA I EN COL·LABORACIÓ

D'entrada, i estretament lligat amb el que s'ha comentat anteriorment, es considera que cal aprofitar el Nou Museu per oferir aquesta mirada de país que també beneficiï la Xarxa.

Es proposa que la Xarxa desenvolupi una estructura reforçada que col·labori en diferents àmbits. Una acció fonamental rau en la voluntat de crear un relat comú i consensuat per tal de poder explicar tot l'art de país. Aquest relat ha d'acabar sent propi dels museus de la Xarxa. Aquest relat ha de combinar aspectes macro amb aspectes micro; és a dir, cal trobar relats complementaris que ajudin a explicar l'art en relació amb el territori des d'una visió general, però també local. El paper del MNAC en aquest cas és el d'explicar el relat general, però deixant espai al relat de territori. D'aquesta manera, es considera que cal que aquest discurs sigui obert i que estigui disposat a rebre i a emetre més discursos per part de la resta de museus. Cal que el discurs de l'art sigui descentralitzat.

És per això que els i les membres de la Xarxa demanen al MNAC que promogui que les col·leccions dels museus territorials llueixin, facilitant el préstec d'obres, desenvolupant un relat complementari a la resta de museus de territori, i sent generós pensant també en els museus petits. És d'aquesta manera com es podran posicionar les col·leccions de la resta dels museus: fent que el MNAC aculli el territori a la vegada que hi sigui present.

D'altra banda, cal donar a conèixer la XMAC, obrir-la, per tal que es tingui en el punt de la decisió política.

També en relació amb l'estructura col·laborativa que ha de caracteritzar a la XMAC, es demana que tots els membres estiguin presents al llarg del desenvolupament del projecte del Nou Museu. En aquest sentit, es proposa crear diferents grups de valor especialitzats en eixos del projecte que puguin intervenir al llarg del procés.

D'aquí deriva una gran pregunta amb un gran objectiu: com definim i millorem l'estructura de la Xarxa perquè es consolidi? L'objectiu, doncs, és fer que perduri per tal que es faci forta i continuï més enllà de les persones que avui en dia en formen part.

Tanmateix, el MNAC ha de gestionar una xarxa i una manera de treballar col·laborativa, no només amb la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya, sinó amb tots els agents que hi intervenen. En aquest sentit, i focalitzant en la voluntat de passar de Muntanya a Parc i pol cultural de la ciutat de Barcelona, es posa sobre la taula que cal que el MNAC mantingui la col·laboració amb totes les entitats culturals de Montjuïc. Cal que hi hagi una coherència i que es pensi en conjunt, tenint en compte tots els avantatges i desavantatges que això comporta. Per esdevenir un pol cultural no es pot comptar amb un únic equipament.

— UN NOU MUSEU QUE VA MÉS ENLLÀ

Una altra qüestió vertebradora que ha sorgit al llarg de la conversa amb la XMAC és que el Nou Museu no ha de passar únicament per una reforma arquitectònica, ha d'anar més enllà. I malgrat que el panorama cultural actual és absolutament catastròfic (política, turisme...), cal prendre-ho com un moment d'oportunitat per repensar la institució museística.

D'entrada, es demana que es replantegi la missió i visió del món de l'art. Fins i tot, es proposa que cal pensar en aspectes avançats com per exemple on s'aboca l'esforç per consolidar les línies de l'art català. També és important que aquesta ampliació posicioni el patrimoni en l'eix cultural del nostre país, especialment el patrimoni artístic.

D'altra banda, es considera que el repensament del Museu ha de tenir en compte tot: des dels fonaments fins al funcionament. Es fa especial atenció als equips. S'apunta que cal renovar els equips i que cal crear-ne de nous que siguin multidisciplinaris i combinin experteses de diferents àmbits, mantenint l'art de rerefons. En aquesta línia, sorgeix també la idea que el Museu ha de ser transmèdia.

També es demana que el Nou Museu sigui capaç de crear una nova historiografia que defugui del relat oficial i que l'ampliï: "Tenim els continguts, els noms els temes... fem-ho!" Fins i tot, s'apunta que cal trencar amb l'acadèmia per incorporar els nous relats a les col·leccions. Tanmateix, també es demana que, malgrat que s'incorporin els discursos "de moda", no es pot desdibuixar l'objectiu real del Museu.

En resum, cal valentia, força i empenta, ja que és l'única manera que passin les coses.

— UN MUSEU DE PAÍS EN RELACIÓ AMB LA CIUTAT I ELS VISITANTS

Finalment, i de forma més tímida, també sorgeix la necessitat d'establir una relació entre el Nou Museu com a museu nacional i la manera com ha

d'interactuar amb la ciutat i els visitants. En aquest sentit, es creu que cal que el MNAC consolidi la mirada cap el futur, fent de museu de país i que, malgrat que estigui preparat per rebre turistes, també tingui en compte la comunitat i els ciutadans. El Nou Museu ha d'incloure totes les persones, interpel·lant diferents col·lectius. Ha de ser un museu crític i que aprèn d'acord amb el moment.

En resum, es fa palesa, doncs, la necessitat que el MNAC esdevingui:

- LÍDER en el posicionament de l'art de país a nivell internacional i nacional, com bé s'ha esmentat, però també;
- ANTENA, atès que ha d'acollir i irradiar els altres museus del territori i ha de ser una antena a nivell internacional, convertint-se en un distribuïdor de l'art del país;
- MIRALL en el qual la resta de museus es puguin reflectir des del punt de vista de discurs i de relat, tant per repetir-lo com per contraposar-s'hi. D'altra banda, aquest mirall ha de servir també per posicionar les col·leccions de la resta de museus.

Sota la visió dels membres de la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya, el projecte d'aquest Nou Museu ha de valer la pena i ha de significar una transformació integral del sector en tots els sentits.

3.5. Entitats de fotografia (3 de maig de 2024)

3.5.1 Assistents

EQUIPAMENT	ASSISTENTS	CÀRREC
Photographic Social Vision	Sílvia Omedes	Directora
Fundació Fotocolectania	Pepe Font de Mora Irene de Mendoza	Director Directora artística
Centre de fotografia KBr. Fundació Mapfre	Carlos Gollonet María Pfaff Puigmartí	Director Coordinadora KBr Fundació Mapfre Barcelona

Arxiu Fotogràfic Barcelona	Oleguer Benaigues Montse Ruiz	Director Tècnic d'Arxius i Documentació
Fotoconnexió	Elisa Bonet Gemma Nomen Alvarez	Directora Membre de la Junta

3.5.2 Resultats

— SIGNIFICACIÓ DE LA FOTOGRAFIA I IMPORTÀNCIA DE LA FOTOGRAFIA AL MNAC

Des del punt de vista de les entitats reunides en aquesta sessió, posar en valor l'objecte fotogràfic és fonamental. En aquest marc, el MNAC hi juga un paper clau. Per aquest motiu, cal que, abans de res, el MNAC faci una aposta per la fotografia i que se l'identifiqui també com un centre fotogràfic en tant que conté la col·lecció de fotografia més important de tot el país. Per tant, el nou espai del MNAC ha de tenir en compte la fotografia per acabar sent el centralitzador de la fotografia catalana. Aquesta significació de la fotografia per part de MNAC respon i recolza la reivindicació que està fent el sector.

Es destaca de nou la importància que té la col·lecció fotogràfica del Museu per demanar que es "tracti" amb la mateixa importància que la resta de col·leccions i llenguatges artístics. D'aquesta manera, cal que el MNAC respongui a un gran repte: que, a més d'integrar la fotografia en el seu propi relat, aquesta acompanyi les belles arts tradicionals, combinant llenguatges i generant nous relats (si bé el MNAC ja ho fa, cal fer-ho encara més i de forma més atrevida). Tanmateix, cal tenir en compte que al públic li pot costar entendre-ho, especialment de forma visual.

Tot i això, s'apunta que en aquesta nova etapa del MNAC caldrà trobar l'equilibri entre ser massa ambiciosos (arribar a tot i no tenir res) i el conformisme, sempre sent el màxim de realista possible, i que caldrà apostar per un espai flexible que doni resposta als ràpids canvis que viu la societat actual, estretament lligats a la fotografia.

— COORDINACIÓ I COL·LABORACIÓ

En primer lloc, es posa sobre la taula la necessitat de plantejar les funcions que tenien els centres de fotografia quan van néixer (2002) i quin sentit tenen avui. S'arriba a la conclusió que Barcelona és l'única ciutat d'Espanya amb tres centres de fotografia permanents. En aquest sentit, és essencial aprofitar l'ocasió i coordinar-se. En aquest context, el Nou Museu pot ser una oportunitat per aconseguir aquesta coordinació entre totes les entitats de fotografia.

En el marc de la coordinació, però, és essencial complementar-se: cal pensar què fan els altres i com ho fan per programar. Per tant, tenint en compte que el MNAC serà un espai dedicat a la fotografia, serà essencial determinar quin paper hi juga cadascú. En aquest sentit, es conclou que les entitats relacionades amb la fotografia poden aportar al MNAC de forma estratègica.

D'altra banda, cal plantejar aquesta col·laboració entre entitats en diferents termes. El primer, a nivell d'ingressos. Es comenta que, d'acord amb el caràcter documental de l'arxiu, es poden compartir els ingressos de caràcter artístic amb la resta d'entitats. Un altre aspecte que cal posar en el marc de la col·laboració són els drets d'autor: cal trobar una manera de poder compartir-los atès que els fons d'un mateix fotògraf no sempre es troben en una mateixa institució. Cal poder utilitzar el fons que tens sense demanar permisos entre uns i altres per tal d'agilitzar les tasques.

Un altre tema comentat és el fet que els arxius no tinguin sala d'exposicions, perquè això significa una gran oportunitat per a la resta d'entitats de fotografia. Els arxius tenen el tresor de la fotografia del país, però es troben amb dificultats per difondre'ls. És per aquest motiu que és essencial generar vincles entre entitats de fotografia i arxius per propiciar investigacions, difondre fons, donar visibilitat al tresor fotogràfic nacional, etc.

Aquests vincles han d'anar més enllà: cal generar lligams entre entitats públiques i privades, entre fotògrafs, hereus, comissaris, investigadors... el sector és molt ampli. Cal també incloure-hi la recerca (escoles de fotografia).

Per tots aquests motius, és essencial que les entitats que treballen amb fotografia es coordinin.

— INTERNACIONALITZACIÓ DE LA FOTOGRAFIA CATALANA

La internacionalització de la fotografia catalana és el gran tema i el gran objectiu. Cal poder veure fotografia catalana fora d'Europa. En aquest

sentit, per una banda, es diu que cal pensar si el MNAC es vol significar internacionalment en la imatge i la fotografia, i per l'altra, es considera que només el MNAC pot actuar de trampolí per ajudar a tothom i donar impuls als autors d'aquí.

Un altre aspecte a destacar és la necessitat de propiciar les itineràncies ja que el gran deute és internacionalitzar el nostre art. Aquesta internacionalització s'ha de fer a nivell global, però també a nivell nacional.

Per tal que el Museu esdevingui referent internacional, cal tenir una programació i una idea clares. Tanmateix, si bé la internacionalització de la fotografia és rellevant, no podem oblidar la tasca local.

— ACCESSIBILITAT, EDUCACIÓ, DIVULGACIÓ I ACCIÓ CULTURAL

Un altre aspecte tractat és el desconeixement general al voltant de la fotografia professional. En aquest sentit, es crea la necessitat de trobar una nova visió i línia per ensenyar i educar, difondre la fotografia amb els i les ciutadanes. Ens trobem davant una gran oportunitat: l'aparició del mòbil com a element fotogràfic, malgrat que hagi significat, en certa mesura, l'oblit d'aquesta professió. Cal ajudar l'educació de la ciutadania i el país a entendre i apreciar el llenguatge fotogràfic.

En aquest sentit, el programa educatiu potent del MNAC constitueix una oportunitat per educar en fotografia. Per tant, el MNAC ha de ser un espai de cultura fotogràfica que vagi més enllà de les activitats i exposicions. En conseqüència, el MNAC, com a museu nacional ha de crear una xarxa educativa al voltant de la fotografia.

Aquesta educació, però, cal que sigui vertebradora per a totes les entitats. D'aquesta manera, cal trobar un relat estructural per tal que puguem captar les escoles. Un exemple interessant és com ho fa la Fundació Miró (treball de la línia i colors primaris). El gran objectiu d'aquest relat ha de ser l'educació visual.

Malgrat que la línia educativa acapari el protagonisme d'aquest bloc, sorgeixen alguns altres temes d'interès: d'entrada, es parla que cal exposar i divulgar la part invisible de la fotografia. N'és un exemple la restauració. Es comenta també que les col·leccions han de ser accessibles i que han de potenciar la recerca en fotografia per aconseguir la relació entre dins i fora del Museu.

— REFERENTS I VINCLES NACIONALS I INTERNACIONALS

Davant la demanda de posicionar el MNAC com a centre referent en fotografia, es considera important tenir referents internacionals. En aquest sentit, el model holandès i el del V&A Museum són d'interès.

D'altra banda, la creació del Centro Nacional de Fotografía a Sòria es veu com a una oportunitat. Aquest ha de ser el nexa de nexes i ha de ser l'excusa per posar ordre a nivell estatal, interrelacionant el centre de difusió fotogràfic del MNAC.

— GESTIÓ DELS FONS

Finalment, es va dedicar tot un últim bloc de conversa a debatre al voltant a la gestió i recepció de fons fotogràfics per part de les institucions que treballen amb fotografia. Aquestes institucions es troben davant d'un problema de gestió i organització per l'alt volum de donacions que reben. Aquest problema també l'afronta el MNAC. Es va arribar a la conclusió que cal trobar models de gestió en què emmirallar-se per tal de poder fer front a aquesta complexitat. El model holandès podria ser-ne un.

3.6. Institut Amatller d'Art Hispànic i Fundació Domènech i Montaner (17 de maig de 2024)

3.6.1. Assistents

EQUIPAMENT	ASSISTENTS	CÀRREC
Fundació Institut Amatller d'Art Hispànic	Santi Alcolea	Director
Fundació Lluís Domènech i Montaner	Lluís Domènech Girbau	President

3.6.2 Resultats

— MUSEU NACIONAL I IDENTITAT

El primer aspecte que es va posar sobre la taula va ser el paper del Museu en tant que museu nacional. Si bé hi ha èpoques que s'ha volgut oblidar que el MNAC era un museu nacional, darrere seu s'hi albira una realitat

històrica, social i cultural identitària. De fet, s'exposa que Catalunya no ha arribat a definir del tot la seva identitat (l'actualitat social i política del país ho ratifica) i aquest fet sobrevola el MNAC de forma indiscutible. Aquesta condició cal prendre-la en sentit positiu! Cal mirar els escrits dels historiadors del país (Vicens Vives, Domènech i Montaner, etc.), i així recuperar aquest sentit identitari per acabar definint què volem ser com a país.

Es proposen dues formes de relats que ajudarien a recuperar la identitat catalana: el Romànic i l'heràldica. El Romànic actuaria com a puntal de l'estructura física i cultural del país, idea que ja havia defensat Domènech i Montaner i que va quedar a mig fer; l'heràldica, per la seva banda, pot ajudar a definir una estructura primària i social de país.

Aquest sentit identitari cal explicar-lo amb presentacions breus i sintètiques, amb recursos que en facilitin la comprensió (pantalles?): “Jo no vaig al museu a llegir”. Cal posar en relleu, a banda de l'aspecte historicoartístic i la qualitat estètica de les col·leccions, el seu sentit històric: aquest és un repte que afecta directament la museografia del Nou Museu. Cal que s'entengui la força del relat, un relat que ha d'explicar conceptualment per què som com som.

Com a conseqüència, a manca de definició identitària del país, el MNAC moltes vegades s'ha hagut d'explicar i fer-se entendre com a museu nacional. Es fa una reflexió sobre el model de ciutats que no són capital d'Estat, però que tenen un museu nacional (Milà, per exemple). Aquestes no necessiten justificar-se. Aquesta idea es recull a l'article de Mila Casacuberta “El modernisme i la rebel·lió de les “ciutats segones”: el cas de Barcelona”¹

— UNA REFORMA URBANÍSTICA EN QUÈ LA CLAU ÉS LA CONNEXIÓ

Una de les converses centrals de la sessió ha estat la manera com caldria plantejar la reforma del Parc. En primera instància, es considera que és un bon moment per establir connexió amb la direcció tècnica de l'Ajuntament de Barcelona a l'hora de reformular el Parc, posant especial èmfasi en la fórmula per poder connectar els dos edificis que conformaran el Nou Museu: “Els diners que donin pràcticament s'hauran d'invertir en aquest aspecte”. La forma d'unió entre els dos edificis serà l'operació més important d'aquest Nou Museu, atès que, per preservar la identitat de l'entitat, s'ha d'aconseguir que els dos edificis s'entenguin com un de sol.

¹ <https://journals.openedition.org/catalonia/1267>

S'obren oportunitats d'actuació arquitectònica tant a nivell subterrani com a nivell exterior en la forma de connexió dels dos edificis. En el marc d'aquesta reforma, és necessari consultar i prendre com a referència altres models internacionals, com el model de parades de metro de Norman Foster i l'Edicle de Jordi Badia.

Tanmateix, s'imagina preferentment una actuació subterrània, un conducte que tingui també funció urbana. Malgrat que fer l'actuació arquitectònica exterior sigui més econòmic, aquesta pot resultar incòmoda i invasiva amb el projecte del 1929. És així com es justifica poder construir una connexió subterrània, a banda que a la llarga se'n podrà justificar el cost atès que aquest conducte tindrà una funció supramuseística.

Aquestes actuacions arquitectòniques de connexió i trànsit entre els dos edificis es poden plantejar com una "ascensió al cel".

— UN MUSEU INTERNACIONAL?

D'entrada es planteja que "la manera de ser més internacional és ser molt petit des del país. El fet rellevant és la peculiaritat que es té com a país". En aquest punt, s'obre el debat de si el MNAC és o ha de ser un museu internacional o un museu nacional d'art del país, tenint en compte que s'entén com a museu internacional aquells museus que tenen col·leccions d'art internacional, i el MNAC en conserva molt poc. Això afecta, com és plausible, directament el nom, però també la seva concepció i paper que ha de desenvolupar.

34

— VETLLEM PER UNA BONA EXPERIÈNCIA DE VISITA. EXPOSICIONS TEMPORALS I MUSEOGRAFIA

La funció del Museu ha d'anar més enllà de conservar les grans peces. Allò que es considera "secundari" és el que justament dona valor a les peces més singulars. Tanmateix, cal tenir en compte que el públic vol veure majoritàriament aquestes peces més singulars (els pinyols). El fet de trobar-te amb sales plenes de peces pot arribar a generar una "mala experiència de visita". Es planteja una museografia seguint el model d'una espina de peix, en què a la columna vertebral es col·loquin aquestes grans peces i que es ramifiqui allò "secundari" en les espines. En resum, la museografia del Museu ha de facilitar la visita!

D'altra banda, també es posa sobre la taula l'efecte que tindrà en el relat la reforma arquitectònica. Cal plantejar molt bé quin serà l'accés principal al Museu i generar el relat en funció d'això (s'entra per la part moderna del Museu, per la part medieval...?) Cal tenir en compte que es planteja,

pràcticament en tot moment, un relat cronològic, ja que es considera que és molt difícil trencar-lo: “Aquest ha de ser un viatge en el temps, on som i d’on venim”. Cal entendre que hi ha casos en què la col·lecció d’un museu passa a ser més important que la història que significa (és el cas de la National Gallery o el British Museum de Londres) atès que ja es disposa d’altres espais per representar l’Imperi. Aquest no és el cas català.

En cas que, amb aquesta reforma, l’accés es produeixi pel nou edifici per assegurar la millora de l’accessibilitat i la connexió amb la ciutat, prenen molta rellevància les exposicions temporals. Tanmateix, s’haurà d’anar amb compte atès que amb aquestes operacions es pot “matar” el Romànic, quedant relegat a un edifici de més difícil accés (per aquest motiu, la connexió entre ambdós edificis és clau, un aspecte que s’ha introduït més amunt).

Tal com es comenta, les exposicions temporals són de vital importància atès que fan tornar el públic que ja ha vingut. És fonamental que el MNAC sigui conegut per les exposicions temporals a nivell internacional (cal creure-hi). Aquest és el moment idoni per poder desplegar un bon pla d’exposicions temporals atès que el nou espai és suggerent i potent per fer-ho. D'altra banda, es proposa també un model que es duu a terme en altres museus: incorporar peces temporals a les exposicions permanents en tant que es converteixen en un recurs per provocar noves visites al Museu i fer relectures de les col·leccions.

— EL MNAC COM A REFERENT DE L’ART CATALÀ

Folch i Torres va plantejar un museu de l’art català, però no només un museu d’art pretèrit, sinó també un museu “per a l’art que ha de venir”. Aquest plantejament inclou l’art contemporani, també. Tanmateix, el discurs de Folch i Torres al voltant de l’art contemporani que va plantejar per al MNAC s’ha vist certament estroncat, perquè grans pintors catalans de la contemporaneïtat tenen museu propi: és el cas de Picasso, Dalí, Tàpies i Miró i, per tant, no prenen un protagonisme cabdal al MNAC... Aquesta és una qüestió que cal transformar en positiu. Tenint en compte que el MNAC hauria de ser el pont de llançament per conèixer la resta de l’art del país, es pot treballar la seva presència a la resta de museus per arrodonir el relat. També es proposa que estaria bé poder incorporar una peça d’aquests quatre artistes al Museu per tal que el relat de l’art català quedés complet.

Es planteja també la funció d’un museu d’art, apuntant que si el Museu treballa amb art contemporani coetani no es pot considerar museu, sinó centre d’art. S’entén com a museu un centre d’art pretèrit, mentre que el centre d’art és el centre del que s’està coent en el panorama artístic. Cal

tenir en compte, doncs, el debat cap on evoluciona el que s'entén com a art.

Finalment, i de forma paral·lela, es puntualitza que un museu no són únicament les col·leccions. El personal del museu ha de fer recerca i, per conseqüència, difusió (això ha de ser prioritari per al MNAC). Sense col·leccions no hi ha museu, però sense recerca no hi ha difusió i sense difusió no hi ha impacte.

3.7. Espais de Memòria (17 de maig de 2024)

3.7.1. Assistents

EQUIPAMENT	ASSISTENTS	CÀRREC
Memorial Democràtic	Josep Calvet	Cap de l'Àrea de Continguts
Fundació Pi i Sunyer	Mireia Capdevila	Coordinadora de l'Arxiu Històric
Fundació Carles Pi i Sunyer	Francesc Vilanova	Director de l'Arxiu Històric
CRAI Biblioteca del Pavelló de la República	M. Lourdes Prades	Directora del CRAI Biblioteca Pavelló de la República

36

3.7.2. Resultats

— PERMEABILITAT, TRANSVERSALITAT I COL·LABORACIÓ EN XARXA

Les institucions de memòria i recerca poden aportar aspectes que normalment no es tenen en compte en els museus. D'altra banda, els museus (en especial el MNAC) poden acompanyar les institucions de recerca en aspectes en què són experts. Un exemple són les exposicions. En aquest sentit, cal generar una xarxa col·laborativa, permeable i transversal que promogui l'intercanvi d'experteses entre institucions.

El que s'espera, doncs, és col·laboració contínua, propostes conjuntes i transversalitat. Cal treballar en xarxa de forma creuada. D'aquesta manera

es podran equilibrar mirades: des dels espais de memòria se sap valorar els materials amb què treballen. En canvi, els costa fer-ho en el camp de l'art. A vegades, una peça no és rellevant per la seva qualitat artística, però sí que ho és a nivell històric. Els historiadors poden aportar context.

El MNAC ha de liderar aquesta col·laboració; és qui ha d'assegurar la continuïtat del conjunt i aportar eficiència a tot plegat per tal que vagi més enllà d'actuacions puntuals.

Aquesta col·laboració es pot portar també a nivell internacional. Cal mirar enfora i contemplar la possibilitat de trobar altres relats, col·laborant amb altres entitats de recerca i memòria.

— ESPAIS DE MEMÒRIA, PRESTADORS DE MATERIALS

Els espais de memòria són uns dels prestadors de materials i documents dels museus, també del MNAC; tanmateix, es troba a faltar que s'expliqui els paràmetres amb què es munta una exposició i que la decisió dels materials a prestar es prengui tant per part d'historiadors de l'art com per part d'historiadors, arxivers i altres. Cal obrir les portes, treballar en xarxa (com ja es fa a altres ciutats com Múnic). Només d'aquesta manera es podrà fer una exposició amb una bona selecció de materials documentals.

Cal que els especialistes en recerca participin i ajudin a documentar les exposicions des de l'inici i de forma interna.

— EL MNAC COM A REFERENT EN RECERCA

El MNAC no ha destacat fins ara per fer recerca més enllà de les exposicions que produeix. Cal potenciar aquesta recerca transversal (ja es va començar amb "El museu en guerra"). Si es vol estudiar el mercat d'art de la postguerra, cal sortir del museu per anar a buscar altres fonts. Per tant, poc o molt tot està interconnectat. Cal tenir reflexos per anar assumint les idees que venen de fora.

D'altra banda, s'ha de contemplar la possibilitat que sigui normal que es dialogui amb un museu de forma constant i permanent, independentment de si es té un projecte entre mans.

— TRASLLADAR LA RECERCA HISTÒRICA A L'ACTUALITAT

Es comenta que no ens hem de quedar amb una mirada a curt termini, sinó també cal pensar en els nivells de lectura per establir connexions amb els conceptes bèl·lics actuals. Un exemple pot ser la Guerra d'Ucraïna.

— COMUNICACIÓ DE LA RECERCA

Cal comunicar les actuacions que es fan en l'àmbit de la recerca històrica i memòria. Des de les biblioteques i arxius es fa una molt bona feina de digitalització i preservació de les col·leccions, però la gent no se n'assabenta. Cal treballar per difondre aquesta tasca.

3.8. Associació de Professionals de la Gestió Cultural de Catalunya (28 de maig de 2024)

3.8.1. Assistents

ASSISTENTS	Càrrec
Miguel Ángel García Ruiz	
Marc Roig	
Mercè Pomer	
Raimon Ramis	
Sílvia Mata Dalmau	
Neus Flores	
Antoni Laporte	
Queralt Morros	Gerent APGCC
Isabel Lucia	Cap de comunicació APGCC

3.8.2 Resultats

— DIÀLEG I COL·LABORACIÓ AMB ALTRES EQUIPAMENTS I ALTRES PROFESSIONALS DEL SECTOR

D'entrada, es fa referència a la necessitat de repensar com establir relacions amb agents externs. Un dels agents clau és el MACBA, amb el qual s'ha de plantejar quina serà la relació i com s'ha de vertebrar el discurs

de l'art català entre les dues grans institucions del país (MNAC - MACBA). Altres agents clau amb qui cal establir relacions és amb la fotografia, els museus locals i la xarxa d'arts visuals, l'ESMUC i la resta d'institucions del Parc de Montjuïc.

Tanmateix, aquestes relacions amb la resta d'entitats culturals del país plantegen un dilema: el finançament. Existeix un problema d'infrafinançament en el món cultural, focalitzat especialment en el sector dels museus. En aquest punt, cal plantejar com es justifica davant d'una xarxa d'infrafinançats la intervenció i creació del Nou Museu del MNAC. Una forma de fer-ho és establint com el MNAC, en tant que museu nacional, pot esdevenir còmplice i aportar valor a la resta de museus, de manera que aquests també es vegin afavorits per la gran inversió que es farà al Museu Nacional els pròxims anys.

Una proposta en la línia d'aquests beneficis que pot oferir el MNAC a la resta de museus és la possibilitat d'obrir espais del Nou Museu per tal que se'n puguin compartir usos (tal com s'ha pactat amb la Fundació Mies van der Rohe). Tot i això, es desconeix encara si el treball en xarxa que està plantejant el MNAC tindrà una traducció física en les noves infraestructures del Museu.

En resum, cal establir una estratègia que acosti el MNAC a la resta d'agents culturals del país. Cal fer xarxa amb altres museus i copiar les bones pràctiques.

— EL PAPER DEL MNAC

El MNAC és el líder dels museus catalans, per tant, com a tal, se li reclama les funcions de líder. En aquest cas, es destaca el paper del director del museu, Pepe Serra, en l'obertura del camí als professionals de la gestió cultural atès que és una figura centrada i especialitzada en la gestió i no tant en el contingut del museu que dirigeix (encara que també hi és i hi ha de ser). Aquest plantejament lliga amb el moment actual: cal que les persones amb perfils polivalents dirigeixin els museus. En aquesta línia, l'Associació de Professionals de la Gestió Cultural de Catalunya pot donar suport.

— REPRESENTACIÓ CULTURAL I CENTRE DE CONEIXEMENT

Pel que fa a la representació cultural del MNAC, es considera que aquest ha de ser un focus de construcció de coneixement i un lloc on estar-hi. Malgrat que aquests dos conceptes puguin semblar contraposats, poden

conviure molt bé. En aquest sentit cal expandir la construcció de coneixement.

El naixement del MNAC té lloc en un moment clau en la història de Catalunya. A nivell de relat, cal aprofitar aquesta circumstància atès que es reforça la idea identitària catalana (moment de molta efervescència). Així doncs, aquesta és una gran oportunitat per explicar la identitat catalana i el moment cultural viscut el 1934 (malgrat que es corri el perill de caure en la massificació i turistificar el modernisme). En aquesta línia, es demana que el Nou Museu expliqui la història de Catalunya, el per què som com som.

Una altra qüestió que cal tenir en compte a l'hora de construir el relat del Nou Museu és que, a partir del segle XX, tots els grans artistes tenen el seu propi museu. Cal que el MNAC tingui obra dels grans artistes del segle XX (Miró, Picasso, Dalí i Tàpies) per tal que el relat de l'art català no quedi incomplet.

Pel que fa al programa expositiu i d'activitats, es proposen exposicions de caràcter més històric. D'altra banda, es considera que cal aprofitar les festivitats no només per fer visites, sinó per programar activitats vinculades a les exposicions. Cal fer coses diferents i que cridin l'atenció.

Per tant, aquesta és una gran oportunitat per pensar relats diferents. Una de les maneres seria continuar mantenint i practicant les bones experiències amb artistes que han permès rellegir el patrimoni. Continuem fent-ho. Un d'aquests relats que cal trencar i deixar de ser tabú és el passat esclavista de Catalunya. No podem entendre Catalunya sense ell. Cal incloure un relat postcolonialista per parlar d'allò que ens agrada, però també del que no. Hem d'acceptar la realitat.

Tanmateix, amb tot aquest replantejament es corre el perill de caure en paradigmes antics i en pràctiques en desús que provoquen l'empobriment. Cal anar amb compte.

— INTERNACIONALITZACIÓ

En el marc de la projecció del MNAC, en primer lloc, s'exposa la importància d'internacionalitzar-lo. En aquest sentit, s'exposen dos eixos. El primer consisteix a treballar amb la interculturalitat. És essencial que el Museu tingui en compte la representació de les diferents i alhora que es pugui obrir l'espai també a projectes interculturals i integradors.

El segon eix que s'aborda és el que es vol mostrar a nivell internacional. Si des del Museu no es decideix fer polítiques de revalorització d'artistes perquè siguin coneguts i puguin entrar a les xarxes internacionals, ens

quedarem amb els quatre artistes de sempre (Picasso, Miró, Dalí i Tàpies). Cal continuar treballant en aquesta línia.

— RELACIÓ AMB EL PÚBLIC

La relació amb el públic ha estat un dels grans temes tractats durant la sessió. Els i les participants s'han preguntat per què no entra el públic als museus.

D'entrada, es planteja si són els discursos, si és la comunicació (es parla de seguir una línia semblant a l'estratègia implementada pel Museo del Prado), si es tracta d'una qüestió arquitectònica (atès que les infraestructures com el MNAC tiren enrere: "Cal tirar les parets a terra"), si són les connexions... S'arriba a la conclusió que cal plantejar-nos seriosament aquesta qüestió per saber què hem de fer per atraure el públic. De fet, s'aborda específicament la desconexió del públic jove: cal recuperar-lo, buscar noves formes per captar-lo. Hem d'aprofitar per escoltar, deixar participar. En definitiva, cal incloure els joves dins el Museu.

La relació amb el públic s'ha de plantejar des d'una perspectiva internacional, però també local: hem d'arribar al màxim de gent. De fet, es posa sobre la taula que el Nou Museu hauria d'aconseguir que la gent de Barcelona i de tot el país estigui orgullosa del Museu com ho estan els francesos del Louvre o els anglesos del British. Tanmateix, s'apunta que a banda de sentir-nos orgullosos del MNAC, cal generar sentit de pertinença. Cal aconseguir que la ciutadania (tota) se senti part del Museu i que es faci entendre que el patrimoni que s'hi guarda és de tothom, un procés que ha d'anar acompanyat d'un canvi de relat.

En aquesta línia, es posa com a exemple el model de les biblioteques perquè històricament també tenien una idea de lloc tancat, fosc... Aquestes han viscut un procés de renovació en el qual el Museu es pot emmirallar a l'hora de treballar en obert i amb proximitat, una qüestió essencial, amb la ciutadania.

Finalment es fa una recomanació: cal que el Nou Museu inclogui una àrea d'estudis de públic que sigui líder al país. La recerca del Museu no ha d'anar encarada únicament envers la història de l'art, sinó també incloure la sociologia de l'art i públics. Històricament, des de l'Observatori de Públics s'ha donat suport sobretot als museus petits i mitjans perquè s'ha considerat que eren els que més ho necessitaven. Tanmateix, el MNAC no pot obviar aquesta qüestió.

— EQUIPS TRANSVERSALS, PARTICIPATIUS, REPRESENTATIUS AMB ELS QUALS ES MOSTRI COMPROMÍS

Estretament relacionat amb el punt anterior i amb la voluntat de fer del MNAC un museu més obert, es parla que aquesta obertura ha d'anar relacionada no només amb la participació del públic, sinó que també cal integrar-la en l'òrgan de govern i en els equips del Museu; és a dir, en l'estructura organitzativa. En aquest sentit, per tal que el Museu sigui realment un museu internacionalitzador i integrador, cal que les persones joves, migrades, els col·lectius vulnerables, etc. formin part directament dels equips dels museus: "La integració s'ha de fer des de dins".

En aquest sentit, la governança del Museu, és a dir, el patronat, de la mateixa manera que ho han de fer els equips dels museus, també ha de ser representatiu perquè des de fora sembla una mica elitista: "Els ens de governança reflecteixen el caràcter elitista de l'art". Per tant, cal incloure la participació, la transversalitat i la democràcia en la governança del Museu. S'ha de defugir d'un model de museu decimonònic, pensat des d'una estructura de poder que explica el seu relat cultural. Ara tenim una oportunitat per trencar amb això. El Museu no ha de ser un aparador d'un discurs de poder, sinó que ha de ser un espai on el ciutadà pugui fer el seu relat: "Fan falta espais per estar, no espais per exposar". Els i les visitants s'hi han de sentir còmodes i interpel·lats.

Finalment, es demana al Museu que estigui compromès amb les empreses que contracta de servei d'atenció al públic. Cal que veti la precarietat que pateixen els treballadors subcontractats d'algunes d'aquestes empreses.

— RELACIÓ AMB EL SISTEMA EDUCATIU

Finalment, es considera que la relació entre el Museu i el sistema educatiu del país flaqueja una mica. Cal que el MNAC vagi més enllà dels tallers i les visites comentades. Cal repensar el sistema! Les escoles i els instituts haurien d'estar molt més presents al Museu: els adolescents no saben què és el MNAC.

D'altra banda, la relació amb el món universitari també és escassa. Es té la sensació que hi ha poca presència del Museu a les universitats i viceversa. És necessari potenciar el diàleg directe: cal que el aquest sigui un espai que aculli els alumnes, cal fer-hi les classes.

3.9. Associació de Professionals de la Museologia de Catalunya (28 de maig de 2024)

3.9.1. Assistents

ASSISTENTS	Càrrec
F. Xavier Menéndez i Pablo	
Pep Casals Puig	
Ramon Casalé Soler	
Aelita Semis	
Maria Jesús Choya Mancera	
Joan Vicens	President AMC
Muntsa Guasch	Vicepresidenta AMC

3.9.2 Resultats

— EN RELACIÓ AMB ELS PROFESSIONALS DE LA MUSEOLOGIA I EQUIPS DELS MUSEUS

Una de les primeres qüestions que sorgeixen té a veure directament amb els professionals de la museologia. En tant que museu de referència, es considera que el MNAC ha d'estar dotat d'un bon equip de treball al llarg de tota la intervenció. D'altra banda, aquest equip ha de perdurar més enllà del projecte del Nou Museu. A més, es puntualitza que aquest equip ha de ser divers: hi ha necessitat de fluïdesa i de permeabilitat de treball.

Per tant, s'apel·la a favor que el MNAC generi un equip o múscul fort que esdevingui un model per repensar els equips dels museus: "El MNAC farà escola, marcarà un abans i un després".

— LES COL·LECCIONS DEL MNAC, LES EXPOSICIONS I EL RELAT

Des del punt de vista de les col·leccions, apareixen un seguit de necessitats: d'entrada, s'especifica que el Nou Museu significa una oportunitat per recuperar i donar visibilitat a la part del Museu que fins ara

ha quedat més diluïda. En són un exemple els artistes de mitjans i finals del segle XX.

Una altra qüestió que també ha quedat diluïda i que és problemàtica és el tractament de les arts decoratives a nivell històric des de la ciutat de Barcelona. Aquestes arts van anar a parar al Museu del Disseny, ara Disseny Hub, la qual cosa suposa un problema tenint en compte la decisió presa des del Disseny Hub recentment. Cal que el MNAC es posicioni com a pal de paller i doni aixopluc a totes les arts (tant majors, com menors).

Finalment, pel que fa a les col·leccions, es destaca en positiu la feina que està fent el MNAC posant la col·lecció en xarxa.

Pel que fa a les exposicions temporals, es valora molt que el MNAC passi finalment a tenir un espai dedicat i pensat per a aquesta funció. Això implicarà una embranzida, significarà un abans i un després pel que fa a la visibilitat de la ciutat a nivell internacional, potenciant la visita a Barcelona a partir del reclam de les exposicions temporals. Per tant, és fonamental que la nova oferta del MNAC atregui públic i que, fins i tot, pugui ajudar a destensar certs museus (n'és un exemple el Museu Picasso, molt visitat pel turisme).

Quant a la construcció del relat, es posa en relleu la preocupació que genera el discurs narratiu del país del segle XX. Aquest discurs ha quedat silenciats, i per tant és fonamental recuperar la memòria històrica. Aquest és un dels puntals forts que farà que reflexionem sobre com ens representem cap enfora com a país.

— EL NOU MUSEU HA D'ESTAR BEN CONNECTAT I BEN EXPLICAT

El Nou Museu genera expectació a diferents nivells, també pel que té a veure amb la nova infraestructura arquitectònica i amb com aquesta es connecta amb l'actual.

D'entrada, es manifesta certa preocupació per la situació del Museu atès que es troba en una situació incòmoda de desplaçament. Cal resoldre d'alguna manera aquesta situació. A més, és fonamental donar una bona resposta al tipus de connexió entre els dos espais del Nou Museu, ja que si no es fa una bona connexió, es corre el perill que no es visiti el Museu sencer.

En aquest sentit, doncs, cal concebre un únic museu malgrat que estigui segmentat en dos edificis: pensar en dos museus diferents seria un desastre. No podem caure en la idea que el museu actual sigui l'espai del Romànic vs el Nou Museu. Cal explicar bé el projecte: estem davant un Nou Museu connectat. És en aquest punt on caldrà plantejar bé com es

faran dialogar les col·leccions. Una altra qüestió exposada és que cal que quedi molt clar quina és l'entrada i que s'hi especifiqui què trobaràs a la globalitat del Museu.

D'altra banda, i amb la possibilitat d'ampliació del Museu, és important replantejar també l'ús de l'edifici actual i repensar els del Museu en funció de diferents tipus de públic. Una qüestió estratègica podria ser que l'espai actual del Museu inclogui espais per a la recerca oberta, que siguin transitables per als investigadors. En resum, és el moment per abordar un concepte 360º de museu.

— UN MUSEU SOCIAL

En relació amb el que s'ha plantejat anteriorment pel que fa a la memòria democràtica, es considera que cal blindar les especialitats dels museus (hi ha els museus d'art, els museus d'història, els museus d'arqueologia, etc.). L'art és una disciplina autònoma; tanmateix, no pot defugir la necessitat de fer un museu més social. Per tant, s'ha de tendir a reforçar l'aspecte històric i social però sense posar en dubte la funció del museu d'història. En aquest punt, les col·leccions menors venen a reforçar tot això.

D'altra banda, les llacunes que pot tenir el MNAC s'han de subvertir amb la Xarxa. Serà a través de la Xarxa des d'on es podrà abordar el Barroc, el Renaixement, etc.

— TRES PUNTS FONAMENTALS

Finalment, es destaquen tres aspectes que està treballant el MNAC i que es consideren molt positivament. En primer lloc, es valora la voluntat d'incloure diferents disciplines artístiques (fotografia, còmic, etc.). D'altra banda, es considera fonamental que l'ampliació del MNAC passi per "baixar de la Muntanya", una qüestió imprescindible i necessària. Finalment, es felicita Pepe Serra per prendre's seriosament la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya i que per fi aquesta estigui funcionant. Cal continuar en aquesta direcció.

Finalment, i a tall de conclusió, cal fer esment a tres qüestions:

- El Nou Museu ha de ser un projecte de país que comporti que la comunitat cultural i dels museus s'uneixi i remi cap a la mateixa direcció.
- Es plantegen tres punts forts d'aquest Nou Museu:
 1. La integració de les col·leccions
 2. El relat social

3. El treball en xarxa

- El Nou Museu ha de ser tan potent com perquè faci competència a la programació cultural de Madrid.

3.10 Professionals de la conservació-restauració (29 de maig de 2024)

3.10.1 Assistents

EQUIPAMENT	ASSISTENTS	CÀRREC
Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya	Mireia Mestre Campa M. José Garcia	Directora Coordinadora especialitat de conservació preventiva al CRBMC
CRAC	Mercè Gual Marta Freixa	Presidenta Secretària
Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya	Miquel Mirambell Abancó Margarita Quiles Roca	Director Cap d'àrea de Conservació i Restauració
ICOMOS (Consell Internacional dels Monuments i Llocs Històrics)	Xavier Casanovas	Membre de la Junta directiva ICOMOS-ESPANYA
Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts	Anna Nualart	Cap d'estudis. Grau en conservació-restauració de béns culturals. UB

3.10.2 Resultats

— EL MUSEU I LES RESERVES

El primer tema que va sorgir durant la trobada dels conservadors-restauradors en el MNAC va ser la relació entre les reserves del Museu i el nou espai museístic. La majoria dels assistents van estar d'acord que el pavelló hauria d'incloure les reserves de trànsit per donar suport a les exposicions temporals del Museu. També van destacar la importància de donar a conèixer aquestes reserves al públic perquè entenguin què són i quina feina s'hi fa des del Museu. Aquest procés de sensibilització del públic es vol complementar amb la millora dels espais de conservació-restauració, perquè els visitants coneguin la feina que s'hi fa.

Actualment, ja s'està replantejant la millora de les reserves de forma conjunta entre el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya i els diferents museus d'art.

— LA CONNEXIÓ DELS DOS EDIFICIS DEL NOU MUSEU

Una de les grans preocupacions que va sorgir va ser: com es poden connectar els dos espais del Museu sense que aquest nou accés sigui merament de trànsit? L'espai que connecti els dos edificis, espai encara per definir, ha d'estar totalment integrat en el Museu. Això implica que la connexió no ha de ser només física, sinó també a nivell de discurs. Per tant, és necessari pensar bé com s'integrarà aquest espai de connexió amb els dos espais expositius per assegurar que quedi plenament harmonitzat.

També és important tenir en compte que, amb dos espais, els professionals hauran de moure's pel Museu de manera freqüent. Per això, cal pensar la forma més eficient perquè tant els professionals com les obres d'art puguin passar d'un edifici a l'altre de manera segura i còmoda.

Finalment, es va posar èmfasi en la necessitat d'aconseguir un discurs coherent entre els dos edificis sense duplicar continguts, serveis o departaments de l'edifici central.

— ESPAIS DE CONSERVACIÓ-RESTAURACIÓ

Com s'ha esmentat anteriorment, des del Museu es té pensat millorar els espais de conservació i restauració del Palau Nacional i obrir-los al públic general. Aquesta iniciativa busca conscienciar el públic sobre la missió del Museu i el treball dels seus professionals per salvaguardar el patrimoni de tots. Permetre que el públic vegi en directe la feina dels conservadors-

restauradors no només dona a conèixer aquesta professió, sinó que s'ha demostrat que és un èxit en altres museus.

En relació amb el punt anterior sobre la connexió entre el MNAC i el pavelló, els participants de la taula han suggerit que caldrà establir circuits més racionals i eficients per accedir a l'espai satèl·lit ràpidament. Això permetrà intervenir en les obres que ho necessitin de manera puntual abans de les exposicions. Aquesta sala satèl·lit ha d'estar ben estructurada per oferir un servei real a les col·leccions del pavelló, i per això és necessari contractar més conservadors-restauradors d'acord amb el creixement del Museu i les col·leccions, evitant la precaritat en la contractació.

Finalment, destaquen que tota aquesta remodelació dels espais i laboratoris de conservació-restauració afavorirà la comunicació entre els departaments de conservació i facilitarà l'intercanvi de coneixements entre les diferents especialitats.

— EL MNAC: UN MUSEU TERRITORIAL

És essencial que el MNAC estigui vinculat al territori. Per això, s'ha mencionat el model emprat pel Museu Nacional de Ciència i Tècnica de Terrassa, que es relaciona amb el territori a través de museus més petits, tots connectats amb el museu "mare", donant-los més rellevància.

Aplicant aquest model al MNAC, s'hauria de potenciar encara més la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya, la qual cosa suposaria un benefici mutu tant per al MNAC com per als museus vinculats. Un exemple clar seria la vinculació de la Vall de Boí amb el MNAC.

A més, també s'hauria d'obrir la porta a noves col·laboracions en l'àmbit de la conservació i restauració, tant dins de la xarxa de museus com creant oportunitats de col·laboració amb el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC).

— LA VINCULACIÓ DEL MNAC AMB ELS CENTRES D'ESTUDIS

Actualment, el MNAC ofereix un servei de pràctiques curriculars per als estudiants de conservació-restauració de la Universitat de Barcelona i l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya (ESCRBCC). Tot i això, aquesta relació necessita ser reforçada i ampliada per assegurar una bona inserció en el món laboral. Per aquest motiu, es proposa treballar conjuntament en els Treballs de Fi de Grau (TFG) i Treballs de Fi de Màster (TFM), vinculant directament els professionals del Museu amb aquests treballs, la recerca i la participació en

tribunals i presentacions. Això faria que el Museu fos més educador i estigués més connectat amb els centres d'estudi.

També es proposa oferir oportunitats per allargar les estades dels estudiants en pràctiques, perquè obtinguin més experiència laboral i vegin una clara progressió dins la institució, creant la figura del/la becari/ària. Per afavorir-ho, caldria garantir una correlació entre les especialitats que ofereixen els centres d'estudi i les necessitats del MNAC.

A més, es proposa vincular el Museu molt més amb la universitat en temes d'investigació, facilitant l'accés a les col·leccions i reserves als equips de recerca de la Universitat de Barcelona.

— CONSERVADORS - RESTAURADORS, LA PROFESSIÓ DESCONEGUDA

La professió de conservador-restaurador és una de les més desconegudes al nostre país. El públic general sovint no és conscient que darrere cada obra exposada hi ha un/a o diversos conservadors-restauradors que han realitzat els tractaments i les intervencions necessaris per a la seva exposició. Per això, la gent se sorprèn molt quan descobreix que hi ha professionals que toquen i manipulen les obres dels museus.

El MNAC ha de treballar per visibilitzar aquesta professió i defensar els professionals que hi treballen. Sovint, els serveis de conservació-restauració són externalitzats, la qual cosa dificulta que l'alumnat que vol dedicar-se a aquesta professió tingui accés a una feina digna. És de valorar que el Museu Nacional sigui un dels pocs museus amb plantilla fixa de conservadors-restauradors (malgrat que també s'hagi comentat la necessitat d'ampliar-la en paral·lel amb el projecte del Nou Museu). Tanmateix, el Museu, juntament amb les entitats relacionades amb la professió, ha de ser un altaveu per posar en valor la feina dels conservadors-restauradors i fer que el públic, i la societat en general, conegui quina és la seva tasca i missió en la preservació del patrimoni cultural.

— EL PAVELLÓ: NOU ESPAI DEL MNAC

En línies generals, tots els membres estan d'acord que obrir el pavelló és un encert i una oportunitat única per al MNAC. No només serà una nova atracció per al públic, sinó que també beneficiarà les col·leccions del Renaixement i el Barroc.

En aquest nou espai, s'ha proposat augmentar les col·leccions del Renaixement i del Barroc i exposar obres dels segles XIX, XX i XXI. Fins i

tot, ha sorgit la idea de crear reserves específiques per a temes relacionats amb la postguerra, la fotografia, etc. A més, serà un espai idoni per a quadres de gran format.

Tanmateix, s'han de tenir en compte alguns aspectes tècnics a l'hora de planificar la distribució de l'espai del pavelló. En primer lloc, cal recordar que es tracta d'un espai patrimonial l'estructura del qual no es podrà modificar. Això és important perquè, per crear nous espais de tallers de conservació-restauració, és necessari tenir llum natural. A més, s'ha de considerar la sostenibilitat de l'edifici perquè sigui energèticament eficient. Finalment, tal com s'ha mencionat en punts anteriors, cal planificar acuradament la circulació de les obres entre els dos edificis que conformaran el conjunt del MNAC.

3.11 Xarxa Pública de Centres i Espais d'Arts Visuals de Catalunya (4 de juny de 2024)

3.11.1 Assistents²

EQUIPAMENT	ASSISTENTS	CÀRREC
Bòlit. Centre d'Art Contemporani, Girona	Ingrid Guardiola	Directora
ACVic Centre d'Arts Contemporànies, Vic	Caterina Almirall	Directora
M A C Mataró Art Contemporani, Mataró	Gisel Noè	Directora
Lo Pati. Centre d'Art de les Terres de l'Ebre, Amposta	Aida Boix	Directora
Mèdol – Centre d'Arts Contemporànies de Tarragona	Ricard Masjoan	Cap tècnic
Centre d'Art Tecla Sala, L'Hospitalet de Llobregat	Antoni Perna	Director

² Aquesta sessió es va fer online

3.11.2 Resultats

— UN MODEL COL·LABORATIU

Actualment, la situació dels centres i espais d'art és força dramàtica. Sistemàticament, aquests formen part de la constel·lació del MACBA; tanmateix, estan oberts a ser reconeguts per altres referents nacionals com és el MNAC: “Tenint-nos presents ens ajudareu molt més del que realment podem oferir-vos nosaltres”.

No obstant això, els beneficis que poden aportar aquests centres al MNAC són molts. Aquests centres i espais d'art es despleguen per tot el país i esdevenen vuit viviers que treballen directament amb els artistes i les forces vives actuals.

Aquesta relació pot generar una situació de reciprocitat que sumi i que provoqui que hi hagi un sistema d'institucions que treballen en art contemporani. En aquest sentit, la Xarxa de Centres i Espais d'Art pot aportar l'expertesa, mentre que el MNAC pot aportar el reconeixement.

De fet, es destaca l'aposta que ha fet el MNAC els darrers anys per situar l'activitat més enllà del que és el passat, vinculant-se amb el fet contemporani. Aquest és un fet que acostia ambdues entitats. És així com s'obre la possibilitat d'establir col·laboracions i acords. Així doncs, treballar amb artistes vius i vives es pot posar en valor amb la connexió entre la Xarxa i el MNAC.

Malgrat que la relació natural de la Xarxa sigui treballar amb el MACBA, la Xarxa de Centres i Espais d'Art de Catalunya es pot relacionar directament amb qualsevol museu; és una qüestió de mirada i visió. En aquest sentit, es poden trobar noves línies i mirades des dels vuit centres d'art de Catalunya. És així com la Xarxa es posa a disposició de col·laborar amb el MNAC per fer visible l'art contemporani: “És l'única manera de fer-ho”.

D'altra banda, es genera una oportunitat per tal que els centres d'art puguin tenir una relació fluida amb arxius i museus; és així com podem posar-los en relació amb els artistes: “Parlar de coses actuals a través de la perspectiva històrica aporta una doble dimensió i esdevé una gran oportunitat de col·laboració”.

Un projecte com el Nou Museu pot significar una empenta cap aquest sistema.

— UN SISTEMA DE COL·LABORACIÓ PRAGMÀTIC I ESTRUCTURAT

Per tal de fer efectiva aquesta col·laboració entre el MNAC i la Xarxa de Centres i Espais d'Art de Catalunya abans esmentada, no ens podem

quedar únicament amb la bona voluntat de les persones que actualment les dirigeixen, ja que no és suficient. Cal fer un exercici d'honestedat i encarnar models de gestió pragmàtics. S'ha de promoure una col·laboració a partir d'una gestió sistematitzada i clara a nivell intern.

Així doncs, és necessari establir una metodologia d'interlocució i pensar quines eines s'han de posar sobre la taula per establir una forma de dialogar efectiva, no només entre institucions, sinó també amb el capital humà d'aquests espais: els artistes.

— RECONeixEMENT D'ARTISTES INVISIBLES

El paper d'un museu com el MNAC també es pot encarar cap a la projecció de l'art contemporani. Cal tenir en compte que molts dels artistes vius treballen amb el llegat patrimonial del país, i que són un reflex i una manera de fer perviure la cultura catalana. És fonamental i beneficiós que el MNAC desplegui una manera de treballar amb aquests artistes per enriquir el llegat artístic català.

De fet, es considera que els museus etnogràfics, històrics i artístics tenen molt més de contemporanis que els mateixos centres d'art. Cal aprofitar aquesta situació ja que compten amb la credibilitat per entrar àmpliament a treballar en aquesta direcció.

En aquest sentit, es demana que el MNAC continuï prestant atenció a un espectre d'artistes que actualment no tenen representació; és a dir, que no tenen lloc als centres d'art territorials ni al MACBA. Des del MNAC, cal aportar reconeixement institucional i posar al centre una generació d'artistes que han quedat fora del mapa, ja sigui perquè treballen amb llenguatges que semblen caducs o per altres motius. Ara bé, per recuperar-los caldrà que el MNAC trobi una zona d'especificitat per no trepitjar-se amb el MACBA. Mentre hi hagi coherència en el relat no hi ha d'haver cap problema.

D'altra banda, existeix una preocupació per part de molts artistes sobre què passarà amb el seu llegat i treball. Es troben que no saben què fer amb el seu fons. En aquest sentit, s'obre la possibilitat que el MNAC amplii les seves col·leccions per conservar la feina feta per aquests artistes contemporanis. Aquesta és una qüestió que cal començar a tenir en compte i que s'haurà de plantejar en el Nou Museu.

Un altre paper que pot desenvolupar el MNAC i que pot ser interessant són les residències d'artistes. Actualment, hi ha dos centres d'art dels vuit que formen part de la Xarxa que compten amb aquest sistema. Es considera que aquesta seria una forma interessant per treballar amb el MNAC.

3.12 Fotògrafs independents (11 de juny de 2024)

3.12.1 Assistents

ASSISTENTS
Pilar Aymerich
Sandra Balsells
Eduard Bertran
Maria de los Santos García Felguera
Jordi Guillumet
Rebecca Mutel
Núria Martínez Seguer
Albert Gusi

3.12.2 Resultats

— RECERCA I DIFUSIÓ DE FOTOGRAFIA

Com a tasca bàsica, un museu ha de treballar per a la difusió, documentació, educació i recerca del seu patrimoni i col·lecció. Tota aquesta tasca cal desenvolupar-la dins el Museu i vincular-la amb la societat. A banda, és essencial que aquesta tasca vagi creixent (malgrat que costi molt davant dels problemes administratius diaris que a vegades superen el personal del Museu). Per tant, un centre com el MNAC hauria de tenir una molt bona capacitat de recerca. “Caldria que fos com un forat negre: cal atraure tota la recerca i fer que els universitaris passin pels museus”.

D'altra banda, el país compta amb una gran col·lecció de fotografia, però, es concentra també en arxius. És essencial fer recerca i difusió també de tots aquests arxius; és a dir, cal fer un escandall per saber què tenim a Catalunya i fer difusió perquè els fons dels arxius, fins i tot de l'Arxiu Nacional, deixin de ser desconeguts. Per tant, la tasca de recerca i difusió és fonamental. Aquesta posada en valor i recerca ha de ser una tasca compartida entre museu i arxius, generant connexió entre ambdues entitats.

Per tant, cal conèixer qui té arxius fotogràfics i potenciar que aquells museus que tracten únicament la fotografia com a document la tractin ara també com a disciplina artística en si mateixa. Es comenta, arran d'aquesta intervenció, que dins el Pla Nacional ja hi ha una tasca de recerca en aquesta línia. Va començar l'any 2015. Amb ella es va iniciar un cens de les entitats que tenien fotografia. "És una llàstima que no sigui més públic". Ara cal recuperar-la i fer-ne difusió. "Aquesta tasca ja feta no pot quedar en un calaix".

Tanmateix, com s'ha comentat abans, la tasca de recerca hauria d'anar més enllà. El Museu ha de generar vincles directes amb la universitat. Cal que aquesta connexió sigui sistemàtica i organitzada, però fàcil de gestionar, atès que, segons s'explica, "el camí per venir al museu des de la universitat és molt burocràtic". És fonamental que això passi abans de la inauguració del Nou Museu. No podem esperar a l'any 2029 per fer d'aquesta qüestió una realitat. Cal abordar-ho ja. "És preocupant que això encara no estigui passant".

— FOTOGRAFIA I RELAT DEL MUSEU

Sovint tendim a pensar la fotografia en parcel·les: documentalisme, representativitat, etc. Tanmateix, la fotografia és una eina de coneixement poderosa. Cal explicar-la i plantejar-nos el relat del Museu també a través de la fotografia atès que és una eina de gran abast. És una disciplina de la Història de l'Art i cal replantejar el punt de partida de manera que en quedi afectat també el relat.

Per una banda, la fotografia és una manera de representar de forma gràfica la història d'un país. Tanmateix, el nostre país no hi ha posat prou èmfasi, la qual cosa ha comportat que, actualment, falti aquesta mirada de la fotografia com a document històric. És essencial, doncs, que el MNAC expliqui la història del país també a través de la fotografia.

Per altra banda, cal explicar també la història de la fotografia des del Museu, ja que cal entendre-la, com bé s'ha dit, com una disciplina més de la Història de l'Art. En aquest sentit, les persones que visitin el Museu han d'entendre què és una fotografia i la seva història i com aquesta ha anat evolucionant, especialment aquella que està relacionada amb Catalunya, entenent la naturalesa del MNAC. Per tant, caldria que el Museu tingués un panorama de la fotografia més ampli, descriptiu i educatiu, a banda de considerar la fotografia artística.

Aquesta presència de la fotografia en el relat del Museu cal que aparegui també al web. El web ha de ser fotogràfic en si mateix.

Finalment, el relat del Nou Museu ha de tenir condició de present, entenent com a indispensable que aquesta condició comporti un relat que reflecteixi la societat i la cultura contemporània. Únicament d'aquesta manera el MNAC esdevindrà un espai viu, que relata el passat però connectat amb el present i atorgant a les seves col·leccions una mirada actualitzada.

— MUSEU INTERDISCIPLINARI

És de vital importància que el Nou Museu sigui interdisciplinari i ofereixi multitud de serveis a la comunitat. En són un exemple: una biblioteca que posi en connexió la fotografia amb altres disciplines, espais oberts perquè els i les joves tinguin un lloc on experimentar amb aquesta fotografia i, fins i tot, obrir espais a la investigació fotogràfica.

El Museu, doncs, ha de ser un espai que propiciï la creació artística, les connexions, etc., i no només un lloc on hi hagi obra exposada.

Una altra qüestió que es considera interessant és la posada en valor i la difusió d'aquells artistes que van fer pintura i fotografia. En aquest sentit, seria interessant posar en conjunt la seva feina i mostrar-la des del Museu.

— MUSEU EN CONNEXIÓ, PERMEABLE I INTERNACIONAL

És fonamental que el Nou Museu tingui capil·laritat amb altres centres i hi estableixi diàlegs potents. El MNAC ha de ser permeable amb tot: pot dialogar amb el Primavera Sound, per exemple. Ha de dialogar amb tot el panorama artístic, cultural i social de la ciutat obrint portes i trobant mecanismes de connexió directa.

Per altra banda, la internacionalització de la fotografia és feina del MNAC, no de les entitats de fotografia del país. En aquest sentit, es reivindica el Festival Primavera fotogràfica ja que va ser un gran generador d'espais de significació de la fotografia. Va néixer com a espai de militància (fet que el diferencia de Madrid, on va néixer com a negoci). Alhora, va propiciar que infinitat d'exposicions i autors desconeguts es posessin en valor i va facilitar la internacionalització de la fotografia del país. Actualment, aquesta internacionalització sembla que s'ha aturat (malgrat que encara hi hagi algunes petites accions). Cal recuperar-ho i tornar a explorar i explotar aquest sentit militant de la fotografia.

Tanmateix, cal anar amb compte amb la contraprogramació de fotografia arreu de la ciutat.

— MIRADA DE GÈNERE

La mirada de gènere aplicada a la forma de fer i pensar del Museu en relació amb la fotografia és essencial. Es destaca que la fotografia, des de l'inici, com a plantejament de modernitat, va ser heretada i consumida per les dones perquè veien una escletxa per on infiltrar-se en el món de les arts, atès que fins aleshores no hi tenien cabuda. Per tant, la infiltració de la dona en les disciplines artístiques es va fer, en gran part, a través de la fotografia. Aquest és un relat de gran importància que el MNAC ha de recuperar. El Nou Museu ha de reflectir la voluntat de participar en la vida cultural de la ciutat per part de les dones i que històricament no se les ha reconegut dins la disciplina artística.

Tanmateix, la tasca de reivindicació de la dona invisibilitzada, malgrat que sigui de vital importància, no ha d'acabar per limitar el discurs del Museu.

— MUSEU, FOTOGRAFIA I SEGLE XXI. UN MUSEU ATRACTIU

Quina és la relació de la fotografia amb el segle XXI? Com podem aconseguir que un/a noi/a que tingui 20 anys l'any 2029, quan està previst que s'inauguri el Nou Museu, se senti seu el MNAC?

Aquest és un repte majúscul que ha d'encarar el Nou Museu. Cal entendre que les persones que han nascut i viuen al segle XXI seran les consumidores del Nou Museu. En aquest punt, el paper de la imatge és essencial perquè el llenguatge del segle XXI és el llenguatge visual. Per tant, per parlar amb aquesta generació, la fotografia i el vídeo són eines fonamentals. D'altra banda, cal considerar també la música com a eina (segurament la més potent) per arribar als i les joves. La música i la imatge estan íntimament connectades; cal aprofitar aquesta avinentesa. Tanmateix, és essencial que en aquesta voluntat d'atracció de les noves generacions es contempli parlar amb elles directament: "Estem programant el Nou Museu persones nascudes al segle XX per a persones del segle XXI".

D'altra banda, per convertir-se un museu del segle XXI cal renovar-se: "Hi ha institucions que es renoven o es moren". Per tant, en la línia de voler atraure les noves generacions, també caldria pensar com fem un museu atractiu. Fins al moment, hi ha dues vies que sembla que funcionen bé i que es poden agafar com a referents: fer un espai gratuït i interdisciplinari on es tractin temes d'actualitat i d'interès (per exemple, el CCCB) o bé fer un museu molt diferent i molt atractiu (per exemple, el Museu de l'Art Prohibit).

En definitiva, cal trobar un senyal d'identitat que sigui diferencial per tal que sigui propi i faci del Nou Museu un espai ple de contingut però a la vegada atractiu. En aquest cas, es considera des del Museu que el punt diferencial del MNAC és explicar la història de la fotografia catalana i que ha de mostrar de forma permanent la creació artística a Catalunya. És el moment, doncs, de desplegar això de forma atractiva.

— EDUCACIÓ I MEDIACIÓ

Per tal de poder aconseguir el que s'ha proposat al punt anterior (la presència de les noves generacions en el Museu) és fonamental començar des de molt aviat. En aquest punt, pren rellevància l'educació i la connexió amb les escoles: cal que aquest contacte sigui viu i permanent. S'ha de treballar per relacionar en tot moment el fons del Museu amb la interpretació dels alumnes, generant, així, connexió directa i diàleg.

La figura del mediador/a en aquest punt serà imprescindible. El Museu ha d'apostar per aquests professionals. Aquesta nova figura esdevindrà connectora entre els nous continguts que oferirà el Nou Museu i la seva missió com a museu social.

— EL NOU MUSEU I LA COL·LECCIÓ DE FOTOGRAFIA

L'espai del Nou Museu ha de ser un espai viu. És per aquest motiu que la connexió que es faci entre els dos espais serà de vital importància.

A banda, es demana que el Museu exposi també alguna cosa de les noves adquisicions. Cal que surtin de la reserva.

— POSADA EN VALOR DEL FOTOPERIODISME COM A GÈNERE D'AUTOR

Segons els i les participants d'aquest grup motor, històricament s'ha pecat de considerar el documentalisme i el fotoperiodisme com a gèneres que no eren d'autor. Malgrat que actualment aquesta mirada s'està superant, cal treballar-hi més i dotar de valor artístic les fotografies que neixen del fotoperiodisme perquè cal entendre la fotografia com una disciplina artística en si mateixa, tal com s'ha comentat al llarg d'aquesta relatoria.

3.13 ACCA: Associació Catalana de Crítica d'Art (14 de juny de 2024)

3.13.1 Assistents

ASSISTENTS	CÀRREC
Miquel-Àngel Codes Luna	Membre de la Junta
Albert Mercadé	Membre de la Junta
Amanda Cuesta	Soci/a
Sol Enjuanes	Soci/a
Núria López Ribalta	Soci/a
Neus Miró	Soci/a
Elina Norandi	Soci/a
Jordi Garrido	Soci/a
Rosa Pera	Soci/a

3.13.2 Resultats

— EL MUSEU EN RELACIÓ AMB LA FIGURA DEL CURADOR I L'ACCA

Malgrat que actualment els professionals de la curadoria treballin en els principals centres d'art del país elaborant continguts, l'informe publicat per CoNCA aquest 2024, “Radiografia de la professió de la crítica d'art i del comissariat”³, fa palès que el creixement que han experimentat els museus a nivell de plantilla no ha anat acompanyat d'oportunitats de continuïtat a la tasca de curador ni de reconeixement econòmic. Els sous d'aquests professionals es troben congelats des de fa molt de temps. Cal replantejar la situació i incloure'ls encara més als museus i fer-ho de forma sistemàtica.

Amb aquesta premissa, els i les curadores professionals, així com els i les membres de l'ACCA, poden aportar des de tres vessants clau: pensar, activar i cooperar. Aquests/es professionals poden activar el Museu des de

³ https://conca.gencat.cat/web/.content/Publicacio/Informes-CoNCA/IC_25/Radiografia-de-la-professio-de-la-critica-dart-i-del-comissariat.pdf

diferents mirades i fer grans projectes conjuntament. Només cal que el Nou Museu ofereixi als curadors i a les curadores espais dinàmics per poder treballar directament amb el patrimoni i reinterpretar-lo de forma contínua.

Per tant, un dels temes centrals del Nou Museu ha de ser la participació dels i les professionals que elaboren els continguts. El Nou Museu no ha de ser una ampliació només de caràcter formal, sinó també conceptual. Els i les professionals curadors/es són els que tenen els coneixements i l'experiència, són els més indicats per donar idees. D'altra banda, el sector mostra moltes ganes de participar. “Les passes que s’han fet fins ara s’han de convertir en salts”.

En resum, el MNAC ha de donar més centralitat als membres de l'ACCA i adoptar un paper de lideratge a l'hora de comptar amb aquest sector de professionals.

— EQUIPS DEL MUSEU I FORMES DE TREBALLAR

Des del grup de membres, l'ACCA es posa èmfasi en els entrebancs amb què topa el sector, especialment aquells que tenen a veure amb un sector encara molt conservador i/o amb les normatives internes dels mateixos museus. Es considera que cal superar aquests entrebancs.

Continuant amb aquesta agrupació d'idees centrada en les maneres de treballar dels museus, es puntualitza que no sempre es compleixen o s'apliquen els plans estratègics. Això moltes vegades no suposa un problema, la qual cosa es veu amb mals ulls per part del grup: “El pla estratègic s’ha de complir”.

En relació amb els equips dels museus, es fan aportacions a dos nivells: d'entrada, es posa sobre la taula les condicions de feina dels treballadors i treballadores dels museus i el sistema de contractació pública. Es considera que cal revisar les condicions de treball, no només d'aquells/es que formen part de l'equip intern, sinó també d'aquells/es que formen part de les empreses que presten servei al Museu i que estan subcontractades. Cal cuidar l'equip perquè generalment es troba amb un món laboral molt precari.

D'altra banda, també es comenta la necessitat d'incloure la mirada de gènere dins l'equip del MNAC. En aquest sentit, és important aplicar aquesta mirada tant a nivell de presa de decisions com en el muntatge de les exposicions, la investigació i recerca que fa el museu... En definitiva, tots els àmbits han d'estar ocupats de forma igualitària tant per homes com per dones.

— UNA EXPERIÈNCIA DE PRESENT

Actualment, ens trobem en un moment de canvi estructural i sistèmic enorme que requereix d'intervencions que tinguin en compte aquest present, també per part dels museus. Sovint, el públic veu els museus com a espais històrics, i el públic general pot tenir la percepció que un museu com el MNAC parla únicament del passat, la qual cosa provoca que no es visiti el museu atès que el públic no s'hi sent interpel·lat. Ha de ser tot el contrari. És així que es considera com a factor clau que el MNAC expliqui la contemporaneïtat (en aquest punt, es posa com a referència el Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía i la compra d'obra que ha fet per explicar els fets del 15M). En aquest sentit, es parla d'experiència de present com a premissa fonamental per poder fer del MNAC un espai significatiu a ulls de la ciutadania.

D'altra banda, partint de la premissa que allò que ressona del passat ajuda a entendre'ns avui, el grup fa explícit que és necessari construir relats que, partint del passat, parlin també de la contemporaneïtat. En aquest sentit, es planteja que el Museu podria treballar molts temes històrics des d'una mirada contemporània. Es posa com a exemple el discurs que es pot vertebrar a partir de l'art de la Guerra Civil espanyola (art amb què acaba la col·lecció del MNAC actualment): "Tenint en compte l'auge de l'extrema dreta que està vivint no només el país, sinó tota Europa, el Museu hauria d'actuar generant una cultura antifeixista que, partint de la col·lecció, sigui molt crítica amb aquest passat històric i que l'enfronti".

Finalment, es fan dues aportacions més: d'entrada, es fa explícita la necessitat de dotar de rellevància l'art contemporani en el Museu i, de l'altra, la necessitat d'avaluar l'impacte que pot tenir la Intel·ligència Artificial en el sector.

— NOU MUSEU, ARQUITECTURA I SITUACIÓ GEOGRÀFICA

En relació amb el Nou Museu, es posa de manifest que tant la seva arquitectura com la seva situació geogràfica el condicionen de forma indiscutible. És de vital importància que l'edifici que acollirà part de les instal·lacions del Nou Museu sigui el més neutre possible i alhora denoti que té la mateixa importància que el Palau Nacional, deixant clar que el Pavelló de Victòria Eugènia forma part del Museu i no de la Fira. D'altra banda, es considera imprescindible que ambdós edificis quedin ben connectats, no només a nivell físic, sinó també mental: "No pot ser que la gent no passi pels dos museus quan visiti el MNAC".

D'altra banda, es considera que la Font de Montjuïc és un reclam. El Museu l'ha de fer servir i aconseguir que el públic s'hi identifiqui.

— MUSEU, COCREACIÓ I PARTICIPACIÓ. UN MUSEU DESJERARQUITZAT I PER A TOTHOM

Hi ha dues qüestions que no poden passar per alt en el Nou Museu. D'entrada, el context actual postpandèmic ha generat una tendència que està afectant de ple la ciutat de Barcelona: els museus altament tecnològics que ofereixen experiències estètiques però buides de contingut. Cal plantejar una alternativa a aquesta nova línia. En segon terme, una intervenció d'aquestes característiques com és el Nou Museu no pot caure com un bolet en el territori, la qual cosa justifica la necessitat de treballar directament amb el barri generant un pla d'actuació específic per a aquells agents que envolten el MNAC.

Davant d'aquestes dues qüestions que s'acaben d'esmentar, el Nou Museu significa, a ulls dels i les membres del grup, una oportunitat per treballar amb la societat civil (se sap que el Museu ja ho fa; tanmateix, es demana que aquest treball esdevingui encara més important). És així com es posa sobre la taula la necessitat de treballar a escala 1:1: "Aquesta és una oportunitat de cotreballar conjuntament. És així com els projectes es tornen més democràtics". Cal incorporar aquesta manera de treballar a l'ADN del Nou Museu i, fins i tot, dins l'estructura de la institució.

Aquest treball democràtic i coparticipat s'ha de plantejar de forma desjerarquizada, en clau de gènere, intergeneracional i deixant de banda qüestions de classe social.

A més, cal tenir en compte que aquesta manera de treballar pot traduir-se en un espai d'aire fresc per als veïns i veïnes de la ciutat, tenint en compte que es troben al límit davant la pressió turística i la transformació que aquesta provoca. En aquest sentit, es genera un sentiment de desarrelament amb Barcelona per part d'aquests veïns i veïnes, fet que comporta que se sentin fora de lloc a la seva mateixa ciutat. El MNAC pot ajudar a fer-hi front incorporant-los al Museu i fent-los sentir "a casa".

— PERMEABILITAT I CONNEXIÓ

El Nou Museu ha de ser permeable i generar connexions dins i fora del sector. Es considera que la feina que desenvolupa el Museu ha d'estar en diàleg permanent real, apostant per un funcionament orgànic que generi permeabilitat.

Aquesta permeabilitat també s'ha de traduir en els membres de l'ACCA, deixant-los entrar una mica més en el Museu. Es posa de manifest que els i les membres de l'ACCA poden oferir coneixement al Museu. Tanmateix,

aquesta permeabilitat ha de sobrepassar aquest treball amb l'ACCA i estendre's, per exemple, a les generacions més joves: "Hem de trobar la convivència entre noves generacions i generacions més grans".

Aquesta permeabilitat també s'ha de traslladar a l'educació, no només en activitats educatives, sinó que cal connectar els sectors a través del projecte del Nou Museu. N'és un exemple la universitat. Aquesta té públic potencial del Museu en les aules. Cal establir aliances que permetin, per exemple, fer classes al Museu. Tanmateix, és imprescindible que aquestes aliances estiguin articulades i comptin amb un interlocutor directe que sigui el nexa amb la universitat per promoure accions semblants. Per tant, és imprescindible estructurar aquest binomi de docència museu-universitat a través d'aquesta persona interlocutora.

En definitiva, "la permeabilitat ha de permetre jugar" al museu i a tots els actors, entitats i institucions que hi vulguin participar.

— UN MUSEU INCLUSIU

La inclusió és un aspecte imprescindible a tenir en compte en els museus. En aquest grup en concret, s'ha parlat de la manera com cal tractar aspectes de gènere com ara la inclusió de les dones artistes en les sales del Museu i s'ha considerat fonamental emprar en tot moment una metodologia feminista.

Es considera que, en aquest sentit, hi ha moltes tasques encara pendents. En aquesta línia, es planteja un debat: com han d'aparèixer i com s'han d'escollir aquestes dones per exposar el seu art al Museu? D'entrada, es comenta que, si bé es demana que les peces exposades fetes per dones tinguin una bona qualitat artística, cal entendre els entrebancs socials i morals que no permetien que aquestes dones, en la seva època, arribessin a una educació superior, la qual cosa indiscutiblement es reflecteix en el seu art. Per tant, és impossible fer unes sales d'Història de l'Art igualitàries en termes de qualitat artística quan la història no ha sigut igualitària. Cal tenir en compte que, tot i aquestes dificultats, hi ha dones rellevants que no són tan bones en art, però que ens expliquen la història. Mantenint aquest punt de vista, és, doncs, indispensable que apareguin en el Museu.

Tanmateix, els museus han arribat tard a l'hora de tractar el tema del gènere. S'ha esperat que esclatés per començar a abordar-lo. Avançant-nos a que això torni a passar, es posen sobre la taula dos temes candents que ben aviat esclataran i que és improrrogable que es tractin des del Museu: el medi ambient i la diversitat.

Cal començar a abordar, doncs, aquestes dues qüestions des del Museu: aquest ha de representar la diversitat: “Els futurs treballadors del Museu no s’hi veuen representats”.

Per tant, en aquest context és necessari treballar des d’una visió transversal i històrica, fent servir una metodologia feminista (la que considera que no s’han d’aïllar les dones a les sales del Museu, sinó que s’han de contextualitzar).

— EN RELACIÓ AMB LA COL·LECCIÓ I LA RECERCA

En relació amb la col·lecció del Museu i la recerca, es posa de manifest que hi ha nombroses iniciatives particulars de famílies que tenen col·lecció privada o que fan recerca a nivell individual que queden desarticulades. És necessari, doncs, que algú ho articuli i que aglutini aquestes iniciatives que no tenen visibilitat perquè estan mancades de plataforma. El MNAC, per tant, ha d’adoptar un paper actiu en aquesta qüestió i esdevenir agent aglutinador d’iniciatives semblants.

D’altra banda, en relació amb la presència de les arts decoratives al Museu, es posa de manifest que són altament significatives a l’hora de construir la Història de l’Art des d’una mirada global. La presència d’aquests tipus de peces a les sales del Museu acompanyant les Arts Majors és necessària per explicar bé la història, fent-la més fàcil d’entendre. D’altra banda, la incorporació d’aquestes col·leccions propiciarà que les escoles d’art i disseny també visitin aquest espai (ja que actualment ja no es pot visitar en el Museu del Disseny de Barcelona).

Finalment, en relació amb la memòria històrica, es considera que és fonamental que el Museu pugui parlar de temes històrics més enllà de la qualitat artística de les peces. Tanmateix, es planteja fins a quin punt això és responsabilitat de MNAC i es destaca la necessitat de dissenyar estructures alternatives que abanderin aquesta tasca.

— CAL SIGNIFICAR EL MUSEU

Una qüestió que ha aparegut tímidament, però que és de vital importància, és que es posi sobre la taula que el sector dels museus i del patrimoni és irrellevant davant els òrgans polítics: “Correm el risc que un alcalde tanqui un museu. Cal fer-hi front i trobar fórmules de significar-nos com a sector”.

Finalment, a tall de conclusió, es planteja que totes aquestes aportacions que s’han fet per part dels i les membres del grup a través de les quals s’han plantejat multitud de propostes, oportunitats, situacions de risc, etc. no es podran portar a terme sense espai ni recursos.

3.14 Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi (19 de juny de 2024)

3.14.1 Assistents

ASSISTENTS
Francesc Fontbona
Pilar Vélez
Josep Muntanola
Josep Bracons
Cèsar Calmell
Mireia Freixa
Isabel Campi
Bonaventura Bassegoda
Raquel Lacuesta
Eduard Gascon
Jordi Faulí
Edmon Colomer
Mónica Piera
Josep Borràs
Albert Velasco
Sílvia Cañellas
Anna Bofill
Béatrice Bizot
Núria López-Ribalta

Josep Minguell
Ventura Bajet

3.14.2 Resultats

— LA COL·LECCIÓ

És essencial determinar exactament quina és la frontera entre la col·lecció del MNAC i la del MACBA des del punt de vista dels i les membres de l'Acadèmia. Cal tenir en compte que, actualment, és el MACBA qui té la missió de treballar amb l'art contemporani, malgrat que Folch i Torres pensés en el Pavelló de Victòria Eugènia per exhibir-hi "l'art que ha de venir". És així com es creu que el MNAC ha de treballar amb l'art patrimonial.

D'altra banda, es comenta en repetides ocasions la necessitat de significar les col·leccions d'art de l'objecte que el Museu del Disseny ha deixat sense exposar. Cal tenir en compte que les col·leccions del Museu del Disseny provenen de la mateixa arrel històrica que les del MNAC. Va ser arran de la decisió que es va prendre l'any 1989 que aquestes van quedar disgregades. Per tant, des de l'Acadèmia es planteja com una oportunitat la decisió presa des del Museu del Disseny de no exhibir aquestes col·leccions i es proposa la possibilitat que el Nou Museu les emmagatzemi i exhibeixi. Aquesta acció estratègica, a banda de recuperar unes col·leccions patrimonials que actualment no són visitables, permetria revisar els discursos actuals del Museu Nacional que poden resultar, en certa manera, incomplets. És així com es planteja que aquestes col·leccions del Museu del Disseny complementin la col·lecció del MNAC.

També es posa de manifest la necessitat que el MNAC tingui en representació les tres grans figures de l'art català contemporani: Picasso, Dalí i Miró. S'evidencia que des de l'Estat espanyol tenen representació d'aquests artistes a Museus Nacionals, mentre que al MNAC no hi apareix. Cal revertir aquesta situació i reivindicar aquests tres artistes també com a paradigma de l'art català. De fet, es demana que es tingui en compte que els fons del Museu Picasso de Barcelona surten, històricament, de la Unitat de Museus d'Art de Barcelona de Plandiura, una qüestió que també s'hauria d'explicar des del MNAC. En resum, cal plantejar aquest projecte de manera ambiciosa.

Un altre tema comentat és el del paper dels col·leccionistes. Actualment, aquests "no donen col·lecció perquè no saben on han d'anar", especialment

els col·leccionistes d'arts de l'objecte. Cal planificar criteris i acompanyar aquests agents en el procés.

Al final, aquesta manera de fer rau directament en un gran concepte: les col·leccions del Museu han de ser flexibles.

— EL PAPER DE L'ACADÈMIA

Partint d'una mirada històrica, es reivindica que l'Acadèmia, amb la voluntat que els seus alumnes trobessin models de qualitat en què emmirallar-se durant la seva formació com a artistes, va començar a augmentar la seva pròpia col·lecció durant la segona meitat del segle XIX per, finalment, obrir-la al públic general: “A mitjan segle XIX, l'Acadèmia és un museu fins i tot amb catàleg”. Per tant, cal considerar l'Acadèmia el primer museu d'art de Catalunya.

D'altra banda, en una decisió política que va agafar a contrapeu Joaquim Folch i Torres, va ser el director de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi qui va decidir que les col·leccions d'art passessin a Montjuïc.

Amb tot aquest context de rerefons, des de la Reial Acadèmia es reclama reconèixer el seu paper i la seva tasca en el món museístic català, tenint en compte que va significar el germen de les col·leccions d'art obertes al públic de Catalunya.

De fet, aquest museu (1906-1907) va donar en dipòsit les obres més representatives per tal que es traslladessin al nou museu que s'estava pensant des de la Diputació de Barcelona. La majoria d'aquestes peces encara hi són. Per tant, es reitera que el museu de l'Acadèmia és el primer museu d'art de Catalunya. És així com es torna fa irrenunciable que l'Acadèmia estigui sota el paraigua del MNAC i que sigui reconeguda jurídicament. Aquest reconeixement no s'ha d'entendre a través d'una presència de cortesia, sinó que és imperiosament necessari que l'Acadèmia estigui implicada directament dins el teixit del Museu i que, per tant, passi a formar part del patronat.

— INFRAESTRUCTURA ARQUITECTÒNICA DEL NOU MUSEU I MUSEOLOGIA

Amb la vista posada en la intervenció arquitectònica del Nou Museu es comenten qüestions en dues línies. En primer lloc, la intervenció arquitectònica del Museu purament dita serà clau. En ella cal tenir en compte diverses qüestions: l'accés al Museu serà “la mare dels ous”, tenint en compte les dificultats d'accessibilitat que actualment té el MNAC. D'altra banda, es posa en relleu l'aspecte escenogràfic que Puig i Cadafalch va

dissenyar per a la zona del Museu i els pavellons: “S’ha de posar en valor i respectar-ho tal com es va idear” sense que la intervenció afecti la unitat urbanística dels pavellons.

La segona línia que es reivindica en aquest punt és la qüestió museològica i museogràfica del Nou Museu. Cal tenir en compte que el Pavelló de Victòria Eugènia i el Palau Nacional formen part d’una unitat museològica que implicarà desplaçament de visitants. Aquests desplaçaments formaran part, doncs, de la visita. És així com es fa indispensable que, a l’hora de plantejar aquesta intervenció museològica i museogràfica, es tinguin en compte també aquests espais i que s’incloguin com a part de la visita al museu: “El desplaçament també ha de ser instructiu”.

Per altra banda, seguint amb qüestions que giren al voltant de la nova museografia, es demana al Nou Museu que sigui agosarat i que faci coses que habitualment no es fan a grans museus internacionals (atès que aquests es consideren conservadors en algunes qüestions). És així com es demana la introducció de les tecnologies, ja que l’actualitat requereix d’elles tenint en compte que ofereixen nous sistemes d’interconnexió (es parla, doncs, de museus connectats a centres d’art i altres espais per crear una xarxa potent).

Seguint amb plantejaments museogràfics, es fa una proposta per fer de la Sala Oval del Palau Nacional un espai més aprofitat i atractiu. En aquest cas, es planteja col·locar-hi una peça artística icònica, com podria ser el Mitjó de Tàpies, per tal de resignificar l’escenografia d’aquest espai. És així com col·locant un element disruptiu a través d’una intervenció artística icònica contemporània s’aconseguiria significar l’espai i el Museu de forma internacional i a ulls de l’exterior.

Finalment, s’adverteix de la complexitat del projecte i de la necessitat de tancar el Museu al públic per poder dur-hi a terme les obres: “Aquest projecte hauria de ser per aquí a deu anys, no cinc”.

— LA RECERCA

“El Museu hauria de ser un referent també en recerca. Actualment, ha baixat de to”. Els i les membres de l’Acadèmia fan notar que actualment els i les estudiants universitàries es troben amb un dèficit important de materials i informació sobre art català a internet. Per tant, es reivindica la importància de la biblioteca, la recerca i la necessitat de produir materials audiovisuals en català.

— EL PAPER DEL MNAC

El MNAC, en tant que museu nacional, “té l’obligació” d’actuar com a museu de país. Així doncs, aquest nou projecte ha d’anar associat a un replantejament nacional que eviti que, a la llarga, el Museu deixi d’interessar a nivell polític. Cal establir una estratègia, també econòmica, perquè el Nou Museu no caigui en l’oblit de la política.

Tanmateix, en aquesta nova etapa, i traspassant la qüestió política, s’adverteix també de la necessitat d’establir els criteris del Nou Museu: què es pretén amb aquest Nou Museu, cap on es dirigeix.

— DIÀLEG DE LES ARTS

Els i les membres de l’Acadèmia fan especial menció a la necessitat del tractament de les arts des d’una visió unitària. En aquest sentit, és imprescindible que el MNAC incorpori aquesta concepció al Nou Museu, treballant les arts més enllà de les arts visuals. Així doncs, es considera que cal donar espai i crear un veritable museu d’art català mostrant peces també d’altres arts (com per exemple les decoratives), encara que no sempre siguin de la màxima qualitat. La intersecció de les arts pot aportar noves lectures.

En aquest punt, es fa especial esment a l’orgue que es troba a la Sala Oval del Palau Nacional. Es considera que la nova etapa del MNAC pot significar una magnífica oportunitat per posar-lo en valor i vincular la música amb les arts visuals. Pot arribar a ser, fins i tot, el punt de referència per a alguna exposició. Serà imprescindible, però, vetllar perquè aquest orgue no es degradi encara més amb la intervenció arquitectònica de l’edifici.

En definitiva, des de l’Acadèmia es considera que “la gràcia d’un museu és fer la connexió entre arts”.

Ja per tancar aquesta sessió, finalment es va llançar una reflexió: és estrictament necessari tenir en compte com volem omplir el Museu, quanta gent volem que el visiti i què hem de fer perquè la gent vingui.

3.15. Òmnium Cultural - 23 d'octubre de 2024

3.15.1 Assistents

ASSISTENTS	CÀRREC
Xavier Antich	President
Elena Subirà	Membre de la Junta Directiva i de la Comissió de Cultura d'Òmnium
Pilar Vallès	Directora general
Júlia Gironès	Responsable de Protocol i Relacions Institucionals
Joan León	Cap de l'àrea de Cultura
Àfrica Estríngana	Tècnica de l'àrea de Cultura
Antoni Noguera	Tècnic de l'àrea de Creixement i Comunitat
Guifré Homedes	Soci
Carles Alsina	Soci
Miquel Alsina	Soci

3.15.2 Resultats

Abans d'iniciar el resum, cal esmentar algunes qüestions relacionades amb la metodologia emprada en aquesta sessió.

Durant el procés de convocatòria de la sessió, es va fer arribar una carta de presentació a la institució convidada en què s'explicava la voluntat del Pla de Consulta i el plantejament de la intervenció amb el focus final en el Nou Museu. Aquesta carta servia d'avantsala per tal de poder contextualitzar la sessió del dia 23 d'octubre.

Un cop a la sessió, Pepe Serra, director del MNAC, ha fet una breu introducció presentant el projecte del Nou Museu.

Un cop finalitzada la sessió, procedim a fer la relatoria que condensa i deixa per escrit les aportacions fetes. Aquesta es planteja per temàtica i/o àmbit, sense entrar a relacionar les intervencions amb les persones que les han

fet. Per tant, les aportacions queden resumides en diferents nuclis de contingut que exposem a continuació.

Tanmateix, i abans de passar a desgranar els eixos temàtics sorgits a la conversa, en tant que aspecte destacat des de la direcció d'Òmnium Cultural, es puntualitza que els reptes que està detectant actualment el MNAC també els està detectant Òmnium. Per tant, es produeix una simbiosi i un treball en paral·lel que comporta pensar les respostes a aquests reptes que, actualment, es perceben amb certa sensació d'abisme.

Ara sí, passem a analitzar les aportacions en funció dels diferents eixos temàtics identificats.

— EL MNAC COM A SÍMBOL D'IDENTITAT CATALANA

La qüestió més destacada al llarg d'aquesta conversa ha estat, sens dubte, el paper que ha d'exercir el MNAC en tant que museu nacional i, per tant, símbol de la identitat catalana.

El simple fet que el MNAC esdevingui un museu nacional ja atorga un pes i una missió estretament relacionats amb la necessitat d'explicar el país i generar sentiment de pertinença i d'orgull. És així com es considera que el MNAC ha d'anar més enllà de la tasca expositiva:

“El MNAC no ha de ser només una eina d'exposició. Jo li demanaria al museu que ajudi les persones a arrelar-se al país. Cal que interactuï amb aquestes persones (sobretot amb el jovent) fent servir l'art perquè aprenguin a estimar el català i a abraçar els valors del país”.

D'altra banda, es considera que el MNAC pot arribar a ser una eina que ajudi a integrar-se: “Hauria d'aconseguir ser com el Barça”.

Finalment, si el MNAC és una eina de país, com a tal, ha de respondre als reptes del país:

- Vetllar per la cohesió social.
- Promoure la cultura i la llengua.
- Treballar amb tot el territori i connectar-lo.

Per tant, quan es plantegen els reptes del MNAC, com bé s'ha comentat a l'inici d'aquesta relatoria, se subratlla que el gruix de fons d'aquest és també el d'Òmnium. Al final, el gran repte rau en com promoure i prestigiar la cultura catalana pel valor que té de cohesió social (aquest és un eix estratègic d'Òmnium Cultural que el MNAC comparteix).

D'altra banda, es considera que hi ha poques coses que expliquin millor què és aquest país que el MNAC: “Cal aprofitar el poder de les imatges per construir la mentalitat de país”. Per això, el MNAC ha d'anar més enllà de

l'art i el que mostra. Tot ha de tenir un sentit de país: “Un museu és el que explica. Un museu no té obres, sinó que explica històries. És així com pren importància el relat. Per tant, la importància del MNAC és aquesta”.

En aquest sentit, i com bé s'ha esmentat, cal confiar en el poder que tenen les imatges per explicar i construir aquesta mentalitat de país. Tanmateix, cal tenir en compte que el país no s'acaba als anys 60 del segle XX, sinó que és també avui. És així com el MNAC té una responsabilitat nacional, i aquesta responsabilitat nacional passa per la necessitat de mostrar tot l'art del país (a diferència del MACBA, que pot triar). Al director i a l'equip se'ls ha d'exigir la qualitat del que acabin seleccionant. És així com es considera que “la reformulació del Museu no té sentit si no arriba als nostres dies”.

Finalment, i com a últim apunt dins aquest eix temàtic, s'emfatitza que, quan parlem de Museu Nacional, cal tenir en compte també la creació artística del País Valencià i les Illes Balears. No podem oblidar els Països Catalans a l'hora d'entendre i projectar la catalanitat al món.

— UN MUSEU LÍDER AMB RESPONSABILITAT EN TRES EIXOS

Si bé, d'una banda, una de les principals demandes és que el MNAC esdevingui un símbol d'identitat catalana, una altra qüestió en què s'ha insistit és en el paper del MNAC com a líder. De fet, es considera que el Museu ha de complir amb tres responsabilitats:

- La primera, assignada per llei, és la responsabilitat nacional, cívica i social. Cal esmentar que no s'està dient res que el Museu no faci; tanmateix, es creu oportú recalcar-ho.

Relacionant-ho, doncs, amb la perspectiva de país, el que s'espera del MNAC és que lideri, atès que aquesta tasca no es pot atribuir a cap altre museu ni organització.

Es puntualitza que liderar afecta bàsicament el relat, aspecte esmentat al punt anterior i que lliga directament amb aquest. A través del MNAC, el país es pot explicar gairebé des dels orígens fins a l'actualitat: “Dins les parets de l'edifici s'amaguen 1.000 anys de país”.

El MNAC, doncs, té la responsabilitat de liderar el relat i l'imaginari de país per generar sentiment de pertinença, també als nouvinguts. En aquesta tasca, l'art (referint-se a l'art visual) és essencial. Aquest efecte només és comparable a la música.

Cal tenir en compte que el lideratge del MNAC ha de ser sistemàtic, ja que aquesta responsabilitat no es pot demanar a un director general de Patrimoni, per exemple.

- La segona responsabilitat té a veure amb la diversitat i el repte que aquesta implica. Es considera que el Museu s'ha d'assemblar al país i assumir que aquells als quals s'adreça ja no són els mateixos dels anys 90. Aquesta diversitat ha d'afectar tant el treball amb els públics (un aspecte que cal potenciar més) com tota l'estructura. Cal aplicar diversitat a nivell de governança, en l'equip professional, a les bases, etc.
- Finalment, la tercera responsabilitat afecta de ple l'accessibilitat. En aquests termes, cal posar sobre la taula que la cultura és un dret (i no tothom ho té clar) i que cal garantir-ne l'accés.

Si bé abans, de forma anacrònica, es posava la responsabilitat en la societat civil a l'hora d'accedir a la cultura, ara això ha canviat. De fet, es posa l'accent en el fet que els museus exclouen la població per la manera com estan fets. A més, en aquest país fem tard, perquè aquest és un debat que ja es va iniciar a França als anys 90 i es va començar a treballar per solucionar la situació. A Catalunya, però, ha costat d'entendre; tanmateix, ja hi ha estratègies que treballen per garantir l'accés a la cultura.

Els museus no poden donar les coses per suposades, i encara menys el MNAC, tenint en compte que, com a museu nacional, és capaç de crear relat i imaginari (això no ho pot fer la Tàpies, la Miró, el MACBA, etc.).

Tanmateix, no hem de perdre de vista que l'única manera d'abordar l'accés és entenent la cultura com un dret.

— LA COMUNICACIÓ I LA PERCEPCIÓ PÚBLICA

El MNAC s'enfronta a molts reptes, també a aquells que tenen a veure amb la percepció pública i la comunicació de la feina feta.

Cal tenir en compte “la diferència que hi ha entre com són les coses i com es perceben”. És així com es fa notar que les grans ciutats europees i estatunidenques, a diferència de Catalunya, gaudeixen d'una sèrie d'equipaments que signifiquen un orgull per a la ciutadania i són fàcilment identificables. És el cas del British Museum o la Tate Modern amb Londres, el Louvre amb París, el Museu de Pèrgam amb Berlín, etc. Tanmateix, aquest efecte a Catalunya no existeix amb el MNAC (el que sí que s'identifica com a català són les col·leccions del Museu. N'és un exemple la col·lecció de pintures romàniques). Per tant, cal que el MNAC passi a formar part de l'orgull del país.

Per fer-ho, cal destinar recursos en dues línies: en primer lloc, amb la comunicació: “Si gastes 10 en produir, has de gastar 30 en explicar-ho”. És el que fan aquestes grans ciutats europees que s'han citat: “Quan aterres als aeroports de Berlín, Londres... el primer que veus són anuncis dels

equipaments culturals. Quan aterres a l'aeroport de Barcelona, veus anuncis d'empreses privades (MOCO, Desigual...). Cal establir un acord amb la Generalitat i l'Estat perquè l'aeroport i el TMB siguin espais de cultura i patrimoni". Cal canviar el missatge que donem com a país. Hem de passar de ciutat botiga a ciutat cultural".

Enllaçant amb aquesta qüestió, la segona línia a la qual cal destinar recursos és la necessitat que es doni prioritat des de l'Administració a l'eix cultural. La demanda al voltant de la comunicació s'ha de fer en els equipaments, però també en aquestes administracions.

— LES ALIANCES I LA INTERDEPENDÈNCIA

Quan parlem d'orgull de país, hem de tenir en compte el teixit associatiu. El Museu, com a estructura fixa, s'ha d'apropar on és la gent organitzada del país, a nivell cultural, però també a escala social, de llengua... En aquest sentit, es posa l'exemple del projecte "Òpera Prima" del Liceu, una línia de creació comunitària que va estrenar *La gata perduda*, una òpera cocreada amb el barri del Raval i la institució. De la mateixa manera que ho va fer el Liceu, el Museu ha de ser accessible i ha de buscar les línies per introduir-se dins aquest teixit.

Així doncs, serà a través de les aliances com donarem sentit al sentiment de pertinença. Cal endegar, per tant, programes de creació i museus. Tanmateix, aquests programes cal escalar-los per tal que esdevinguin estructurals, no puntuals, convertint-los en programes estables.

En relació amb les aliances, es considera que cal que el Museu sigui casa d'altres disciplines; és a dir, que treballi la multidisciplinarietat. En aquest sentit, la xarxa natural dels museus hauria de ser des de la gent del món de l'art, l'educació, la cultura, el món econòmic... cobrint diferents fronteres que permetin generar aquest relat de país que s'ha esmentat repetides vegades.

— UN MUSEU EFICIENT, RESILIENT, CREATIU, VERD I JUST

En el marc de la sessió, s'esmenta una col·laboració similar en què un dels integrants va poder participar. Aquesta va tenir lloc a la ciutat de La Palma i, com a conclusió, es va plantejar que aquesta fos una ciutat eficient, resilient, creativa, verda i justa.

Aquesta forma de concebre la ciutat es vol traslladar també al MNAC:

- Just. Fa referència a l'accessibilitat i inclusió com a premisses bàsiques d'aquest projecte. D'altra banda, pel que fa als nous públics, cal

posar èmfasi en el públic adolescent (tenint en compte que existeix una batalla cultural als instituts). Un museu com aquest, en tant que constitueix el corpus de la història de país, té la missió d'explicar què significa viure a Catalunya i en català, posant en relleu també els nouvinguts.

- Creatiu. En referència al museu com a espai d'exhibició, però també pel que fa a l'àmbit de la creació. Perquè no hi hagi fuga de talents i per posar en valor l'art del país.
- Resilient i eficient. En clau urbanística, cal tenir en compte el canvi climàtic (espais amb ombra i espais amb calor).
- Verd. Relacionat amb l'entorn del Museu, cal generar un espai per a tothom i agradable. És a dir, un espai de benestar pensat també per a infants i joves.

— LA CONCEPTUALITZACIÓ DEL NOU ESPAI DEL MUSEU

Amb aquesta nova etapa, s'obre una gran oportunitat per tal d'abordar també el Museu com a concepte. En aquest sentit, es fa referència a la idea del dins-fora.

En aquesta línia, se cita el model del Museu Pompidou de París (projecte del 1977), quan s'inaugura un museu de vida i es passa a considerar tan important el que hi ha a dins com el que hi ha a fora. Es fa referència a la necessitat d'inspirar-se en aquest model, especificant la importància del seu text fundacional.

— LA RELACIÓ AMB L'ACADÈMIA

Finalment, es fa referència a la relació entre el Museu i l'acadèmia. En aquest sentit, es parla que aquest ha de ser una extensió de l'aula universitària. De fet, la visita al Museu per part de la universitat no pot dependre de la voluntat i cal fer front a la rigidesa del currículum. Cal apel·lar a les administracions directament.

— CONCLUSIONS

Pel que fa a les conclusions, cal destacar la idea que el MNAC ha de treballar com a eina estructural, no només en educació, sinó en polítiques de país, d'empresa, d'administració, etc. Ha de complir amb l'objectiu cívic i social de fer entendre què significa viure a Catalunya i fer-ho en català. Aquest objectiu l'ha de fer entendre també a les persones que no visiten el MNAC, generant i incentivant aquest sentiment de país

4.

CONCLUSIONS DE LES OBSERVACIONS

QUÈ S'ESPERA DEL NOU MUSEU?

— OBSERVACIONS DE CARÀCTER GENERAL

- Gran exigència sobre l'ampliació. Es tracta d'una oportunitat única i cal aprofitar-la al màxim, amb ambició.
- Complicitat molt alta en la necessitat del projecte, beneficis de sector, ciutat i país.
- El projecte ha de tenir vocació d'internacionalització de la cultura i l'art català.
- La institució és de referència, i el projecte ho ha de ser a tots nivells.
- El projecte és de país i internacional. Aquesta doble condició s'hi ha de veure reflectida.
- Valoració molt alta del procés de diàleg. Demanda de fer tot el procés col·laboratiu, en xarxa amb altres institucions i agents culturals i educatius.
- Centralitat de la qüestió mediambiental i la sostenibilitat.

— OBSERVACIONS DEL CONTEXT ARQUITECTÒNIC I/O URBÀ

- El projecte ha de ser una oportunitat per visibilitzar el conjunt d'equipaments i serveis del Parc.
- Caldria desenvolupar-lo en el marc d'una estratègia general per a Montjuïc i amb una governança específica.

- És l'oportunitat de transformació de la Muntanya de Montjuïc en un espai atractiu i accessible per a la ciutadania i els veïns.
- Procurar en el projecte la integració de l'espai públic en el Museu.
- Necessitat i importància d'acostar el Museu a la trama urbana i fer-lo més accessible.
- Gran debat sobre la connexió entre els dos edificis i de l'accés per la plaça Carles Buïgas.

— OBSERVACIONS DE CARÀCTER MUSEÍSTIC / ARTÍSTIC / PATRIMONIAL

- El MNAC ha de ser referència per a la resta de museus d'art del país.
- És clau que finalment la segona meitat del segle XX trobi espai permanent de visibilitat. Història negada del país, dues generacions d'artistes sense representació i dècades clau per a la nostra història.
- El projecte ha de reforçar el caràcter divers i inclusiu del Museu, que promogui la participació i la cocreació.
- Museu enfocat a l'experiència de visita, públic al centre.
- La fotografia catalana, de gran nivell, ha de trobar màxima visibilitat en l'ampliació i polítiques específiques de difusió i educació.
- Importància del caràcter present i contemporani del Museu.
- Pensar el Museu com a espai flexible i dinàmic, que dona resposta als canvis.
- Mantenir com a primordials la recerca i la memòria en les funcions del Museu.
- Cal reforçar o ampliar els vincles directes i sistemàtics amb la universitat i la comunitat educativa.
- El projecte ha de comportar la integració dels artistes i altres nous perfils professionals en l'equip del Museu.

QUINS REPTES HAURÀ DE SUPERAR EL NOU MUSEU?

- Superar/estar al marge de la inestabilitat política o canvis en la governança i canvis constants en les polítiques culturals.
- Pacte de finançament de les tres administracions.
- Acords i participació món privat i societat civil.
- Trencar amb la connotació negativa associada a la Muntanya.
- Ampliació i obertura a nous professionals i sectors de la plantilla del Museu i de les seves estructures d'organització.
- Model de gestió i marc jurídic adient per eficiència.

5.

ANNEX

5.1. ANNEX 1

CONSULTES REALITZADES

SECTORS CONSULTATS A DIA D'AVUI

- Equipaments de Montjuïc
- Museus de Barcelona
- - PAAC Plataforma - Assembleària d'Artistes de Catalunya
- - XMAC Xarxa - de Museus d'Art de Catalunya
- Entitats de fotografia
- Fundació Institut Amatller d'Art Hispànic i Fundació Lluís Domènech i Montaner
- - APGCC Associació - de Professionals de la Gestió Cultural de Catalunya
- - AMC Associació - de Museòlegs de Catalunya
- Fundació Mies van der Rohe
- Professionals de la conservació-restauració
- - XCEAC Xarxa - de Centres i Espais d'Art de Catalunya
- Fotògrafs independents
- - ACCA Associació - Catalana de Crítics d'Art
- Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi
- Òmnium Cultural
- - IEC Institut - d'Estudis Catalans
- Sector empresarial
- Comunitat educativa escolar i universitària (en curs)

80

RELACIÓ D'ENTITATS CONSULTADES

- CCCB
- MACBA
- Fundació Miró
- La Virreina
- Filmoteca de Catalunya
- Museu d'Arqueologia de Catalunya
- Museu Olímpic
- Institut del Teatre
- Mercat de les Flors
- Teatre Lliure
- Poble Espanyol

- Castell de Montjuïc
- Museu Picasso
- Museu d'Història de Catalunya
- Museu d'Història de Barcelona
- Fundació Suñol
- Fundació Vila-Casas
- Museu Frederic Marès
- Plataforma Assembleària d'Artistes de Catalunya
- Museu Morera. Museu d'Art Modern i Contemporani de Lleida
- Museu d'Art de Girona
- Museu Víctor Balaguer
- Museu Diocesà i Comarcal de Solsona
- Museu de l'Empordà
- Museu de Manresa
- Museu d'Art de Sabadell
- Museu Abelló
- Museu d'Art de Cerdanyola
- Photographic Social Vision
- Fundació Fotocolectània
- Centre de fotografia KBr. Fundació Mapfre
- Arxiu Fotogràfic de Barcelona
- Fotoconnexió
- Institut Fundació Amatller d'Art Hispànic
- Fundació Lluís Domènech i Montaner
- Memorial Democràtic
- Fundació Pi i Sunyer
- Pavelló de la República
- Associació de Professionals de la Gestió Cultural
- Fundació Mies van der Rohe
- Associació de Museòlegs de Catalunya
- Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC)
- Associació Professional de Conservadors-Restauradors de Catalunya. CRAC
- Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya
- ICOMOS (Consell Internacional dels Monuments i Llocs Històrics)
- Facultat de Belles Arts, Universitat de Barcelona
- Bòlit. Centre d'Art Contemporani, Girona
- ACVic Centre d'Arts Contemporànies, Vic
- MJA|C Mataró Art Contemporani
- Lo Pati. Centre d'Art de les Terres de l'Ebre, Amposta
- Mèdol - Centre d'Arts Contemporànies de Tarragona

- Centre d'Art Tecla Sala, L'Hospitalet de Llobregat
- Associació Catalana de Crítica d'Art
- Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi
- Òmnium Cultural
- Institut d'Estudis Catalans
- Fundació Barcelona Oberta
- Barcelona Oberta
- Cambra Comerç de Barcelona
- PIMEC. Patronal Petitat i Mitjana Empresa de Catalunya
- CECOT. Confederació empresarial multisectorial
- Foment del Treball Nacional
- FemCat. Fundació d'Empresaris de Catalunya
- Barcelona Global
- Fundació Catalunya Cultura
- Universitat de Barcelona (en curs)
- Universitat Autònoma de Barcelona (en curs)
- Universitat Politècnica de Catalunya (en curs)
- Universitat Pompeu Fabra (en curs)
- Universitat Ramon Llull (en curs)
- Universitat de Lleida (en curs)
- Universitat de Girona (en curs)
- Universitat Rovira i Virgili (en curs)
- Universitat Oberta de Catalunya (en curs)
- Universitat de Vic (en curs)
- Universitat Internacional de Catalunya (en curs)
- Universitat Abat Oliba (en curs)
- Institut Municipal d'Educació (en curs)
- Conselleria d'Educació (en curs)
- Conselleria de Recerca i Universitats (en curs)

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**